

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

*Autentiškas vertimas
Vyriausybės kanceliarijos
Administravimo departamentas
2022 07 29*

ANTRASIS SKYRIUS

BYLA ADOMAITIS PRIEŠ LIETUVĄ

(Petición Nr. 14833/18)

SPRENDIMAS

6 straipsnio 1 dalis (civilinio pobūdžio teisės ir pareigos) – 8 straipsnis – Teisingas bylos nagrinėjimas – Privatus gyvenimas – Telefono pokalbių pasiklausymas atliekant kriminalinės žvalgybos tyrimą dėl pataisos namų direktoriaus veiksmų ir šios informacijos panaudojimas byloje dėl tarnybinės atsakomybės, kurią išnagrinėjus jis buvo atleistas iš tarnybos – Galimybė veiksmingai kreiptis į teismą – Tinkamas skundų nagrinėjimas nacionaliniuose teismuose – Sprendimų priėmimo procedūra, atitinkanti rungimosi ir šalių lygybės principus – Tinkamos apsaugos priemonės – Būtinai ir proporcingas apribojimas

STRASBŪRAS

2022 m. sausio 18 d.

GALUTINIS

2022 m. balandžio 18 d.

Šis sprendimas tapo galutinis pagal Konvencijos 44 straipsnio 2 dalį. Jame gali būti daromi redakcinio pobūdžio pataisymai.

SPRENDIMAS ADOMAITIS PRIEŠ LIETUVĄ

Byloje *Adomaitis prieš Lietuvą*

Europos Žmogaus Teisių Teismas (Antrasis skyrius), posėdžiaujant kolegijai, sudarytai iš:

Pirmininko Jon Fridrik Kjølbro

teisėjų Aleš Pejchal,

Valeriu Gričco,

Egidijaus Kūrio,

Branko Lubarda,

Pauliine Koskelo,

Marko Bošnjak

ir *skyriaus kanclerio* Stanley Naismith,

atsižvelgdamas į:

peticiją (Nr. 14833/18) prieš Lietuvos Respubliką, kurią 2018 m. kovo 23 d. Teismui pateikė Lietuvos pilietis Virginijus Adomaitis (toliau – pareiškėjas) pagal Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) 34 straipsnį;

sprendimą pranešti Lietuvos Vyriausybei (toliau – Vyriausybė) apie skundus, susijusius su pareiškėjo galimybe veiksmingai kreiptis į teismą ir jo teisės į privatų gyvenimą gerbimu;

šalių pastabas,

po svarstymo uždarame posėdyje 2021 m. lapkričio 23 d.

skelbia tą dieną priimtą sprendimą:

IVADAS

1. Byla susijusi su pareiškėjo skundais pagal Konvencijos 6 straipsnio 1 dalį ir 13 straipsnį dėl to, kad jo byla nebuvo teisingai išnagrinėta ir jis negalėjo veiksmingai ginčyti jo telefono pokalbių pasiklausymo ir vėlesnio šios medžiagos panaudojimo teisėtumo, ir su jo skundu pagal Konvencijos 8 straipsnį dėl teisės į privatų gyvenimą pažeidimo.

FAKTAI

2. Pareiškėjas gimė 1968 m. ir gyvena Pilviškių k. (Vilkaviškio r.). Jam atstovavo Vilniuje praktikuojantis advokatas A. Kručauskas.

3. Vyriausybei atstovavo jos atstovė K. Bubnytė-Širmenė.

4. Šalių nurodytas bylos faktines aplinkybes galima apibendrinti taip.

I. BYLOS APLINKYBĖS

5. Pareiškėjas buvo Kybartų pataisos namų direktorius.

6. 2015 m. birželio 22 d. Kalėjimų departamento Imuniteto skyrius pradėjo pareiškėjui kriminalinės žvalgybos tyrimą, įtariant jį piktnaudžiavimu tarnyba (Baudžiamojo kodekso 228 straipsnio 1 dalis).

SPRENDIMAS ADOMAITIS PRIEŠ LIETUVĄ

7. 2015 m. birželio 26 d. Generalinės prokuratūros prokuroras, remdamasis tą mėnesį iš Kalėjimų departamento gauta kriminalinės žvalgybos informacija, pateikė Vilniaus apygardos teismui teikimą sankcionuoti pareiškėjo elektroninių ryšių tinklais perduodamos informacijos turinio slaptą kontrolę ir fiksavimą. Prokuroras teikimą grindė pirmiau minėta informacija, iš kurios matyti, kad pareiškėjas galėjo piktnaudžiauti tarnybine padėtimi: buvo įtariama, kad jis bausmę atliekantiems nuteistiesiems už piniginių atlygį sudarė geresnes sąlygas, taip pat suteikė jiems paskatinimus. Prokuroras pažymėjo, kad prieš kreipiantis dėl informacijos turinio slaptos kontrolės ir fiksavimo sankcionavimo buvo panaudotos ir kitos tyrimo priemonės, tačiau, atsižvelgiant į pareiškėjo darbo specifiką, jų nepakako galimai nusikalstamoms veikoms iširti. Savo teikimui pagrįsti prokuroras nurodė du Kalėjimų departamento tarnybinius pranešimus, pateiktus 2015 m. birželio 22 d.

8. 2015 m. birželio 30 d. nutartimi Vilniaus apygardos teismas, vadovaudamasis Kriminalinės žvalgybos įstatymu, patenkino prokuroro teikimą (žr. šio sprendimo 47 punktą) ir pradiniam trijų mėnesių laikotarpiui sankcionavo pareiškėjo telefono ir kitais ryšių tinklais perduodamos informacijos turinio slaptą kontrolę ir fiksavimą, siekiant iširti jo galimą piktnaudžiavimą tarnybine padėtimi. Teismas pažymėjo, kad bylos duomenys (kriminalinės žvalgybos pranešimai) patvirtina, jog jis gali būti susijęs su nusikalstama veikla, turinčia apysunkių nusikaltimų požymių, ir kad kitos kriminalinės žvalgybos galimybės jau panaudotos, todėl tai suteikia pagrindą sankcionuoti informacijos turinio slaptą kontrolę ir fiksavimą. Šių veiksmų sankcionavimas buvo pratęstas Vilniaus apygardos teismo 2015 m. rugsėjo 29 d. ir gruodžio 22 d. bei 2016 m. kovo 29 d. nutartimis. Kiekvieną kartą teismas pratęsimą grindė jam pateikta konkrečia informacija – daugelio konkrečių telefono pokalbių stenogramomis, kuriose, be kitų dalykų, buvo minimas atlygis už konkrečius pareiškėjo veiksmus. Šias stenogramas Kalėjimų departamentas pateikė savo prašymuose prokurorui, kuris savo ruožtu rėmėsi šia informacija savo teikimuose teismui pratęsti informacijos turinio slaptą kontrolę ir fiksavimą.

9. Nuo 2015 m. birželio iki 2016 m. birželio Kalėjimų departamento Imuniteto skyrius pareiškėjo kabinete pataisos namuose įrengė slaptas garsą įrašančias technines priemones. Tuo laikotarpiu buvo kontroliuojami ir fiksuojami jo telefono pokalbiai.

10. 2016 m. birželio 23 d. kriminalinės žvalgybos tyrimas nutrauktas, nes nebuvo nustatyta pakankamai nusikalstamos veikos požymių, kad pareiškėjui būtų galima pateikti kaltinimus pagal Baudžiamojo kodekso 228 straipsnio 1 dalį.

Vis dėlto prokuroras leido surinktus duomenis panaudoti byloje dėl tarnybinės atsakomybės, kuri baigėsi pareiškėjo atleidimu iš tarnybos (žr. šio sprendimo 25–45 punktus).

11. Tuo metu pareiškėjas siekė gauti informaciją, surinktą apie jį slapto sekimo priemonėmis. Jis taip pat ginčijo atitinkamos priemonės teisėtumą.

II. PROCESAS DĖL GALIMYBĖS SUSIPAŽINTI SU KRIMINALINĖS ŽVALGYBOS TYRIMO BYLOJE ESANČIAIS DUOMENIMIS IR DĖL KRIMINALINĖS ŽVALGYBOS PRIEMONIŲ TEISĖTUMO

A. Dėl galimybės gauti informaciją

12. Vilniaus apygardos teismas 2017 m. kovo 16 d. nutartimi viešame teismo posėdyje, kuriame dalyvavo pareiškėjo advokatas ir Kalėjimų departamentą kontroliuojančios Teisingumo ministerijos atstovas, patenkino pareiškėjo prašymą ir įpareigojo Kalėjimų departamentą pateikti pareiškėjui kriminalinės žvalgybos tyrimo metu apie jį surinktą informaciją. Teismas pažymėjo, kad informacija gali būti atskleista tik tiek, kiek leidžia įstatymai, ir laikantis Kriminalinės žvalgybos įstatymo 19 straipsnio 7 dalyje nustatytų apribojimų (žr. šio sprendimo 47 punktą).

13. Vykdydamas šį teismo sprendimą, 2017 m. kovo 27 d. Kalėjimų departamentas pateikė pareiškėjui dvi išslaptintas kriminalinės žvalgybos tyrimo bylos pažymas. Departamentas pažymėjo, kad gavo prokuroro leidimą naudoti šią informaciją tiriant pareiškėjo tarnybinius nusižengimus (žr. šio sprendimo 25 punktą). Pirmąją pažymą sudarė 11 lapų ir joje buvo analizuojami pareiškėjo veiksmai organizuojant pataisos namų vidaus atrankas, sudarant mobiliojo ryšio paslaugų teikimo sutartis ir naudojant tarnybinį automobilį asmeniniais tikslais, taip pat kiti nusižengimai. Antroje pažymoje buvo 54 lapai įrašytų telefono pokalbių stenogramų.

Kalėjimų departamentas pažymėjo, kad kita informacija, pavyzdžiui, susijusi su kriminalinės žvalgybos priemonėmis, metodais ar taktika, taip pat kriminalinės žvalgybos slaptaisiais dalyviais, negali būti atskleista pagal Kriminalinės žvalgybos įstatymo 19 straipsnio 7 dalį (žr. šio sprendimo 47 punktą).

14. Remdamasis savo ankstesne nutartimi (žr. šio sprendimo 12 punktą), 2017 m. lapkričio 29 d. Vilniaus apygardos teismas išdavė vykdomąjį raštą, kuriuo įpareigojo Kalėjimų departamentą „atskleisti“ pareiškėjui kriminalinės žvalgybos tyrimo metu apie jį surinktą informaciją.

15. 2017 m. gruodžio 21 d. raštu Kalėjimų departamentas informavo pareiškėją, kad „pakartotinai“ teikia jam ir jo advokatui dvi pažymas (žr. šio sprendimo 13 punktą), Vilniaus apygardos teismo nutartis, kuriomis sankcionuotas pareiškėjo telefono pokalbių pasiklausymas (žr. šio sprendimo 8 punktą), ir tam tikrus kitus dokumentus, susijusius su šios medžiagos išslaptinimu; iš viso pateikti 84 lapai dokumentų. Departamentas pažymėjo, kad, gavęs teismo įpareigojimą dėl informacijos atskleidimo, jis pareiškėjui teikia „visą“ apie jį surinktą kriminalinės žvalgybos tyrimo informaciją, išskyrus informaciją, kurią draudžiama pateikti pagal Kriminalinės žvalgybos

įstatymo 19 straipsnio 7 dalį, kaip pabrėžė Vilniaus apygardos teismas (žr. šio sprendimo 12 punktą).

16. Vyriausybės teigimu, 2018 m. sausį pareiškėjas per antstolį paprašė įpareigoti Kalėjimų departamentą pateikti tam tikrus kitus dokumentus, pavyzdžiui, dokumentus, susijusius su slaptu patekimu į pareiškėjo tarnybinės patalpas ir slaptų pasiklausymo techninių priemonių įrengimu, nes šie dokumentai buvo paminėti dokumentuose, kurie jau buvo pateikti pareiškėjui. 2018 m. vasarį Departamentas atsisakė suteikti šią informaciją, vadovaudamasis Kriminalinės žvalgybos įstatymo 19 straipsnio 7 dalimi, dėl to, kad šiuose dokumentuose buvo konkrečios informacijos apie pasiklausymo priemonės, jų įrengimą ir išmontavimą bei informacijos apie kriminalinės žvalgybos tyrimo slaptųjų dalyvių tapatybes. Apie šį atsisakymą Departamentas taip pat informavo antstolį.

17. Vyriausybės teigimu, nei pareiškėjas, nei jo advokatas nepateikė antstoliui jokių papildomų prašymų dėl Vilniaus apygardos teismo 2017 m. kovo 16 d. nutarties vykdymo, ir 2018 m. balandžio 24 d. antstolis patvirtino, kad ši teismo nutartis yra visiškai įvykdyta. Nei pareiškėjas, nei jo advokatas antstolio veiksmų neskundė.

B. Sprendimai dėl pareiškėjui taikytų kriminalinės žvalgybos priemonių teisėtumo

18. Pareiškėjas pateikė skundą dėl kriminalinės žvalgybos tyrimo teisėtumo, tariamo jo teisių ir laisvių pažeidimo. 2017 m. rugpjūčio 4 d. Generalinė prokuratūra šį skundą atmetė. Prokuroras pažymėjo, kad gavo ir išnagrino kriminalinės žvalgybos tyrimo medžiagą. Kaip pažymėjo prokuroras, atsižvelgiant į tai, kad kai kurie toje byloje esantys dokumentai ar jų dalys buvo pažymėti žyma „riboto naudojimo“, jo sprendime remiamasi tik neįslaptinta arba išslaptinta informacija. Taigi prokuroras nurodė keletą konkrečių 2015 m. ir 2016 m. dokumentų, pavyzdžiui, Kalėjimų departamento prašymus ir Generalinės prokuratūros pateiktus teikimus dėl pareiškėjo telefono pokalbių pasiklausymo ir Vilniaus apygardos teismo nutartis dėl slaptų veiksmų sankcionavimo. Prokuroras pažymėjo, kad prieš sankcionuojant pareiškėjo telefono pokalbių pasiklausymą buvo naudojami kiti metodai, kuriais buvo bandoma nustatyti galimas nusikalstamas veikas: buvo renkama informacija apie nuteistuosius ir kitus asmenis, su kuriais pareiškėjas palaikė ryšius, taip pat apie nuteistiesiems suteiktus paskatinimus ir kitokias lengvatas. Remiantis faktinėmis aplinkybėmis buvo nustatyta, kad skambindami pareiškėjui iš neteisėtai turimų mobiliųjų telefonų nuteistieji ne tik sprendavo savo problemas, bet ir tarpininkaudavo sprendžiant kitų nuteistųjų problemas. Pareiškėjas susitikdavo su kalinių artimaisiais savo kabinete Kybartų pataisos namuose arba konspiracinėse miesto vietose. Nors pareiškėjas teigė, kad kriminalinės žvalgybos tyrimas buvo pradėtas dėl jo neteisėtų veiksmų organizuojant vidaus atrankas, iš tikrųjų jis buvo pradėtas

remiantis informacija apie tai, kad pareiškėjas už atlygį nuteistiesiems skirdavo paskatinimus.

19. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta pirmiau, prokuroras nusprendė, kad kriminalinės žvalgybos tyrimas buvo pradėtas ir atliktas pagrįstai ir teisėtai. Jo trukmę lėmė poreikis patikrinti ir įvertinti surinktą informaciją. Prokuroras taip pat manė, kad kriminalinės žvalgybos tyrimo metu surinkta informacija buvo (teisėtai) panaudota tiriant pareiškėjo drausminius ar tarnybinius nusižengimus, laikantis Kriminalinės žvalgybos įstatymo reikalavimų.

20. Vilniaus apygardos teismas 2017 m. rugsėjo 4 d. nutartimi, kuria įpareigojo Kalėjimų departamentą pateikti jam kriminalinės žvalgybos medžiagą, ir vėliau 2017 m. rugsėjo 25 d. nutartimi, priimta rašytinio proceso tvarka, neatsižvelgęs į pareiškėjo prašymą surengti posėdį, atmetė pareiškėjo skundą dėl prokuroro sprendimo. Teismas pažymėjo, kad pagal Kriminalinės žvalgybos įstatymo 5 straipsnio 9 dalį asmuo turi teisę ginčyti kriminalinės žvalgybos priemones, jeigu mano, kad šios priemonės pažeidė jo teises (žr. šio sprendimo 47 punktą). Tokius skundus galima pateikti dviem etapais – pirmiausia prokurorui, o po to teismui. Teismas taip pat pažymėjo, kad pareiškėjas nepaaiškino, kokios konkrečios laisvės ar teisės buvo pažeistos kriminalinės žvalgybos priemonėmis. Vis dėlto iš pareiškėjo argumentų paaiškėjo, kad skundas buvo susijęs su jo atleidimu iš tarnybos. Teismas šioje byloje buvo kompetentingas nagrinėti tik klausimus, susijusius su kriminalinės žvalgybos priemonių taikymo trukme ir jų proporcingumu. Bet kokie argumentai dėl to, ar informacija, gauta taikant kriminalinės žvalgybos priemones, gali būti naudojama nagrinėjant drausminius nusižengimus, turėtų būti nagrinėjami kitame teismo procese dėl atitinkamo drausminio nusižengimo.

21. Dėl bylos esmės Vilniaus apygardos teismas nurodė, kad 2015 m. gegužės 20 d. Kalėjimų departamentas gavo informaciją apie tai, kad pareiškėjas už atlygį sudarydavo nuteistiesiems geresnes gyvenimo sąlygas, taip pat teikdavo jiems paskatinimus. Ši informacija leido veiksmus vertinti kaip turinčius nusikalstamos veikos – piktnaudžiavimo tarnybine padėtimi – požymių. Buvo pateikta duomenų apie vieną konkretų nuteistąjį, kuriam buvo suteiktos geresnės sąlygos ir suteikti paskatinimai; ši informacija buvo žinoma dar prieš pradėdant kriminalinės žvalgybos tyrimą. Pradėjus tyrimą, bet prieš sankcionuojant pareiškėjo telefono pokalbių pasiklausymą, buvo gauta informacija apie drausmines nuobaudas ir paskatinimus nuteistiesiems, ir ši informacija patvirtino įtarimus pareiškėjui. Teismas sankcionavo kriminalinės žvalgybos priemonę – elektroninių ryšių tinklais pareiškėjo perduodamos informacijos turinio slaptą kontrolę ir fiksavimą. Šios priemonės taikymas buvo teismo kelis kartus pratęstas, ir iš viso ji buvo taikoma 12 mėnesių, t. y. maksimalų Kriminalinės žvalgybos įstatyme nustatytą laiką. Todėl nei įstatyme nustatytas sankcionavimo terminas, nei sankcionavimo tvarka (teismo nutartimi) pažeisti nebuvo. Teismas pažymėjo,

kad buvo susipažinęs su kriminalinės žvalgybos tyrimo byla. Kriminalinės žvalgybos tyrimas buvo intensyvus, informacija buvo surinkta ne tik pasiklausant pareiškėjo telefono pokalbių, gaunami nauji duomenys buvo tikrinami įvairiais būdais, ir jie pasitvirtino. Vilniaus apygardos teismas taip pat konkrečiai pažymėjo, kad per pirmąjį trijų mėnesių laikotarpį, kai buvo taikomos techninės priemonės, buvo nustatytas „kitas įvykis“, turintis nusikalstamos veikos – piktnaudžiavimo tarnybine padėtimi – požymių. Šis „kitas įvykis“ buvo nurodytas prokuroro teikime teismui pratęsti perduodamos informacijos turinio slaptos kontrolės ir fiksavimo priemonės taikymą. Be to, per pirmąjį ir antrąjį pratęsimo laikotarpius Kalėjimų departamentas nurodė „naujus <...> konkrečius įvykius“, šia informacija rėmėsi ir prokuroras prašydamas pratęsti perduodamos informacijos turinio slaptą kontrolę ir fiksavimą. Priemonės taikymas nė karto nebuvo pratęstas neturint naujos informacijos apie galimas pareiškėjo nusikalstamas veikas (taip pat žr. šio sprendimo 8 punktą). Suprantama, kad tuo metu, kai buvo pradėtas kriminalinės žvalgybos tyrimas ir sankcionuota pareiškėjo perduodamos informacijos turinio slapta kontrolė ir fiksavimas, nebuvo daug informacijos apie galimą neteisėtą veiklą; tačiau kiekvieną kartą pratęsus informacijos turinio slaptos kontrolės ir fiksavimo laikotarpį tokios informacijos kiekis turėjo didėti, ir taip įvyko.

22. Atsižvelgiant į pareiškėjo darbo vietą ir jo einamas įkalinimo įstaigos direktorius pareigas, elektroninių ryšių tinklais pareiškėjo perduodamos informacijos turinio slapta kontrolė ir fiksavimas buvo proporcinga priemonė. Konkrečiai kalbant, valstybė ir visuomenė yra suinteresuotos, kad nuteistieji laikytųsi jiems taikomų taisyklių. Informacija, dėl kurios buvo pradėtas kriminalinės žvalgybos tyrimas, parodė, kad pareiškėjas nepagrįstai skirdavo nuteistiesiems paskatinimus, kurie juos charakterizuodavo teigiamai, nors jie to nebuvo nusipelnę. Šie pareiškėjo veiksmai kėlė aiškų ir realų pavojų visuomenei, nes tokie nuteistieji galėjo pasinaudoti šiais paskatinimais, kad galėtų anksčiau išeiti iš laisvės atėmimo vietos. Be to, pareiškėjo darbas laisvai neprieinamoje ir saugomoje įkalinimo įstaigoje labai apribojo kriminalinės žvalgybos tyrimo galimybes, todėl naudoti tokias technines priemones kaip elektroninių ryšių tinklais pareiškėjo perduodamos informacijos turinio slapta kontrolė ir fiksavimas buvo pagrįsta ir proporcinga. Pareiškėjo veiksmuose buvo korupcinių nusikalstamų veikų požymių. Tokių nusikalstamų veikų atskleidimas yra apsunkintas dėl jose dalyvaujančių asmenų konspiracijos, suinteresuotumo nebūti atskleistiems, o šiuo konkrečiu atveju – pareiškėjo kriminalinės žvalgybos priemonių ir metodų išmanymo bei galimo kontrveikimo.

23. Galiausiai Vilniaus apygardos teismas pažymėjo, kad savo skunde pareiškėjas neatskleidė galimo ryšio tarp teismo nutarčių, kuriomis sankcionuotas pareiškėjo elektroninių ryšių tinklais pareiškėjo perduodamos informacijos turinio slapta kontrolė ir fiksavimas, ir pareiškėjo teisės į

privataus gyvenimo gerbimą pažeidimo. Pareiškėjo teisė į privataus gyvenimo gerbimą dėl šių teismo nutarčių nebuvo pažeista.

C. Vyriausybės nurodytas pareiškėjui pateiktų dokumentų sąrašas

24. Kaip nurodė Vyriausybė, pareiškėjui buvo pateikti šie su kriminalinės žvalgybos priemonėmis susiję dokumentai.

Dar 2016 m. jam buvo pateikta medžiaga, surinkta pasiklausius jo telefono pokalbių, kuri buvo jo tarnybinių nusižengimų tyrimo bylos dalis. 2017 m. kovą ir gruodį jo prašymu šie dokumentai jam buvo pateikti dar kartą. Teisme nagrinėjant drausminių nuobaudų klausimą, 2016 m. lapkritį ir 2017 m. sausį šie dokumentai jam buvo dar kartą pateikti. Be to, 2017 m. balandį pareiškėjui buvo pateikti visi procesiniai dokumentai, pavyzdžiui, iš dalies išslaptinti Generalinės prokuratūros teikimai ir iš dalies išslaptintos teismų nutartys, kuriose buvo nurodytas teisinis ir faktinis teikimo sankcionuoti jo telefono pokalbių pasiklausymą pagrindas, kriminalinės žvalgybos priemonių apimtis ir jų trukmė. Pareiškėjo prašymu tie patys dokumentai jam vėl buvo pateikti 2020 m. kovą, teisme nagrinėjant drausminių nuobaudų klausimą. Be to, 2018 m. sausį pareiškėjo prašymu Kalėjimų departamentas jam pateikė visus prašymus dėl jo telefono pokalbių pasiklausymo; šie dokumentai pareiškėjui vėl buvo pateikti 2020 m. kovą, teisme nagrinėjant drausminių nuobaudų klausimą. Tą patį mėnesį jam taip pat buvo pateiktas visiškai išslaptintas 2016 m. birželio 22 d. raštas Nr. SD-141RN, kuriuo Generalinė prokuratūra davė sutikimą naudoti kriminalinės žvalgybos informaciją byloje dėl pareiškėjo tarnybinės atsakomybės (žr. šio sprendimo 25 punktą).

Be to, teisme nagrinėjant drausminių nuobaudų klausimą, 2020 m. rugsėjį Kalėjimų departamentas ir Generalinė prokuratūra pareiškėjo prašymu iš dalies išslaptino ir pateikė pareiškėjui savo prašymus ir sprendimus dėl slapto patekimo į pareiškėjo kabinetą, kad jame būtų galima įrengti ir naudoti slaptus pasiklausymo įrenginius, ir dėl pareiškėjo sekimo. 2020 m. spalį pareiškėjui taip pat buvo pateiktos iš dalies išslaptintos Vilniaus apygardos teismo 2015 m. lapkričio ir 2016 m. kovo nutartys, kuriomis buvo leista slapta patekti į pareiškėjo tarnybines patalpas ir jį sekti.

III. PAREIŠKĖJO ATLEIDIMAS IŠ TARNYBOS DĖL TARNYBINIŲ NUSIŽENGIMŲ IR SU Tuo SUSIJĘS TEISMO PROCESAS

A. Pareiškėjo atleidimas iš tarnybos

25. Kalėjimų departamento prašymu, remiantis Kriminalinės žvalgybos įstatymo 19 straipsnio 3 dalimi, 2016 m. birželio 22 d. raštu Nr. SD-141RN Generalinė prokuratūra sutiko, kad kriminalinės žvalgybos tyrimo metu surinkta informacija būtų panaudota tiriant pareiškėjo drausminius ar tarnybinius nusižengimus.

26. 2016 m. rugpjūčio 10 d. Kalėjų departamentas pateikė Teisingumo ministerijai kriminalinės žvalgybos tyrimo metu surinktą medžiagą, kad būtų išnagrinėta pareiškėjo tarnybinė atsakomybė. Šią medžiagą išslaptino Kalėjų departamentas, Generalinė prokuratūra ir Vilniaus apygardos teismas (kiekviena institucija išslaptino savo dokumentus).

27. 2016 m. rugsėjo 26 d. teisingumo ministro įsakymu pareiškėjui paskirta tarnybinė nuobauda – griežtas papeikimas. Nustatyta, kad 2015 m. jis Kybartų pataisos namuose organizavo atrankas į tam tikras pareigas ir davė neteisėtus nurodymus savo pavaldiniams, kad tas atrankas laimėtų asmenys, su kuriais buvo susitarta. Be kita ko, pareiškėjas reikalavo, kad kai kurie kiti asmenys šiose atrankose nedalyvautų, ir nustatė tam tikrus reikalavimus, kad juos atitiktų jam artimas asmuo. Šie pareiškėjo veiksmai buvo apibūdinti kaip neetiški, konstatuotas šiurkštus tarnybinis nusižengimas ir piktnaudžiavimas tarnybine padėtimi.

28. Be to, 2016 m. lapkričio 3 d. teisingumo ministro įsakymu pareiškėjui paskirta dar viena tarnybinė nuobauda – atleidimas iš tarnybos. Nustatyta, kad 2014 m., būdamas Kybartų pataisos namų direktoriumi, jis be viešųjų pirkimų pasirašė sutartį su telekomunikacijų bendrove ir gavo keturis mobiliojo ryšio abonentų telefono numerius, kuriuos vėliau perdavė naudotis savo artimiems giminaičiams. Be to, jis naudojosi tarnybiniu automobiliu asmeniniais tikslais ir davė neteisėtus nurodymus pataisos namų automobilio vairuotojui. Visa tai buvo šiurkštus daugelio teisės aktų, reglamentuojančių etiką ir privačių bei viešųjų interesų derinimą valstybės tarnyboje, pažeidimas ir piktnaudžiavimas tarnybine padėtimi.

29. Pareiškėjas abu įsakymus apskundė teismui.

B. Administracinis teismo procesas dėl kriminalinės žvalgybos informacijos panaudojimo teisėtumo ir pareiškėjo atleidimo iš tarnybos teisėtumo bei proporcingumo

1. Vilniaus apygardos administracinio teismas

30. 2016 m. lapkričio 3 d. Vilniaus apygardos administracinis teismas pareiškėjo skundą priėmė. Teismas įpareigojo Teisingumo ministeriją pateikti atsiliepimą į pareiškėjo skundą ir pateikti „visą turimą medžiagą“, kuria buvo grindžiamos ministerijos išvados dėl pareiškėjo tarnybinio nusižengimo. Teisingumo ministerija įvykdė šį reikalavimą ir pateikė teismui daug dokumentų, pavyzdžiui, tris Kalėjų departamento 2016 m. rugpjūčio kriminalinės žvalgybos veiksmų atlikimo protokolus (23, 14 ir 19 lapų), Kalėjų departamento 2016 m. liepos raštą (65 lapai), Kybartų pataisos namuose dirbusių liudytojų paaiškinimus ir kt.

2016 m. lapkričio 28 d. Vilniaus apygardos administracinis teismas persiuntė ministerijos atsakymą ir minėtus patvirtinamuosius dokumentus pareiškėjui susipažinti.

31. Vėliau administracinė byla buvo sustabdyta iki 2018 m. gruodžio 20 d., kol bus baigtas nagrinėti kitas susijęs pareiškėjo skundas dėl tarnybinės nuobaudos – papeikimo, kuris anksčiau buvo skirtas už tai, kad keli nuteistieji buvo paleisti be galiojančių teismo nutarčių arba joms dar įsiteisėjus. Šis procesas baigėsi 2018 m. lapkričio 14 d. galutine Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo nutartimi, kuria papeikimas buvo paliktas nepakeistas.

32. Pareiškėjo prašymu 2019 m. balandžio 9 d. Vilniaus apygardos administracinis teismas dar kartą sustabdė bylos nagrinėjimą, kol Konstitucinis Teismas priims nutarimą byloje, susijusioje su analogiška teisine priemone (žr. šio sprendimo 50 punktą). Administracinės bylos nagrinėjimas buvo atnaujintas 2019 m. gegužės 2 d., Konstituciniam Teismui priėmus 2019 m. balandžio 18 d. nutarimą.

33. Kaip matyti iš šalių pateiktų dokumentų, Vilniaus apygardos administracinis teismas 2020 m. kovo 3 d. nutartimi, remdamasis pareiškėjo advokato 2020 m. vasario 25 d. prašymu, įpareigojo Kalėjimų departamentą pateikti šiuos dokumentus: 1) Kalėjimų departamento prašymus prokurorui dėl kriminalinės žvalgybos veiksmų sankcionavimo ir pratęsimo; 2) atitinkamus prokuroro teikimus teismui; 3) teismo nutartis, kuriomis buvo sankcionuotas arba pratęstas pareiškėjo pokalbių pasiklausymas; 4) Departamento prašymą prokurorui leisti panaudoti surinktą kriminalinės žvalgybos tyrimo medžiagą tarnybinės atsakomybės klausimui spręsti; 5) prokuroro leidimą panaudoti surinktą kriminalinės žvalgybos tyrimo medžiagą tarnybinės atsakomybės klausimui spręsti; 6) 1–3 punktuose išvardytos medžiagos išslaptinimo aktus. Vykdydamas teismo įpareigojimą, Departamentas pateikė teismui minėtus dokumentus (38 lapai).

Kaip teigia Vyriausybė, teisme nagrinėjant bylą dėl tarnybinių nuobaudų, ir pareiškėjo advokatas, ir pareiškėjas susipažino su minėtais dokumentais (2016–2018 m. jie turėjo visą minėtuose dokumentuose esančią informaciją).

34. 2020 m. kovo 18 d. Generalinė prokuratūra taip pat pateikė Vilniaus apygardos administraciniam teismui savo 2016 m. birželio 22 d. rašto kopiją, kuriame ji leido byloje dėl tarnybinės atsakomybės naudoti kriminalinės žvalgybos tyrimo metu surinktą informaciją.

35. 2020 m. spalio 30 d. Vilniaus apygardos administracinis teismas raštu kreipėsi į Teisingumo ministeriją ir pareiškėją, klausdamas, ar, atsižvelgiant į šalyje paskelbtą ekstremaliąją situaciją, jie sutiktų, kad byla būtų nagrinėjama rašytinio proceso tvarka. Abi šalys sutiko.

36. 2020 m. gruodžio 22 d. Vilniaus apygardos administracinis teismas išnagrinėjo bylą rašytinio proceso tvarka ir pareiškėjo skundą atmetė. Teismas rėmėsi 2019 m. balandžio 18 d. Konstitucinio Teismo nutarimu (žr. šio sprendimo 50 punktą) ir pažymėjo, kad teismas, nagrinėdamas bylą, kurioje pareigūno veiksmų neteisėtumas įrodinėjamas kriminalinės žvalgybos tyrimo metu surinktais duomenimis, kiekvieną kartą privalo

įvertinti, ar gauti duomenys yra surinkti nepažeidžiant teisės aktų reikalavimų ir ar ji pagrįstai buvo panaudota tiriant tarnybinį nusižengimą

37. Remdamasis faktinėmis aplinkybėmis, teismas nustatė, kad 2016 m. birželio 15 d. Kalėjimų departamentas, vadovaudamasis Kriminalinės žvalgybos įstatymo 19 straipsnio 3 dalimi, kreipėsi į Generalinę prokuratūrą su prašymu leisti naudoti kriminalinės žvalgybos priemonėmis gautą informaciją tiriant pareiškėjo tarnybinius nusižengimus; šis prašymas buvo patenkintas. Todėl 2016 m. birželio–rugpjūčio mėn. ši kriminalinės žvalgybos tyrimo medžiaga buvo išslaptinta ir perduota Teisingumo ministerijai, kuri prižiūri Departamentą.

38. Pareiškėjo argumentus dėl kriminalinės žvalgybos priemonių teisėtumo ir proporcingumo teismas jau išnagrinėjo kitoje byloje, kurioje nebuvo nustatyta jokių teisės pažeidimų (žr. šio sprendimo 18–23 punktus). Administracinio teismo nuomone, byloje nebuvo jokių duomenų, kurie leistų teigti, kad kriminalinės žvalgybos institucijų veiksmai renkant informaciją, kuri buvo panaudota nagrinėjant tarnybinius nusižengimus, neatitiko teisės aktų reikalavimų. Svarbu ir tai, kad priemonių buvo imtasi įtarus korupcinio pobūdžio nusikalstamą veiką. Kad pareiškėjui nebuvo pradėtas ikiteisminis tyrimas, savaime nereiškia, kad kriminalinės žvalgybos medžiaga panaudota neteisėtai, nes ši medžiaga galėjo būti panaudota tiriant korupcinio pobūdžio tarnybinius nusižengimus. Šiuo atžvilgiu buvo svarbi Valstybės tarnybos įstatymo 2 straipsnio 13 dalis (žr. šio sprendimo 48 punktą). Vadinas, surinkta medžiaga buvo išslaptinta ir panaudota byloje dėl tarnybinės atsakomybės, laikantis Kriminalinės žvalgybos įstatymo 19 straipsnio 3 dalies reikalavimų.

39. Atsižvelgdamas į faktines aplinkybes, administracinis teismas nusprendė, kad abu tarnybiniai nusižengimai buvo konstatuoti teisingai. Pirmasis tarnybinis nusižengimas buvo nustatytas remiantis 9 liudytojų parodymais ir pasiklausytų pareiškėjo telefono pokalbių turiniu, kurio jis neneigė. Antrasis tarnybinis nusižengimas buvo įrodytas dokumentais, būtent sutartimis su telekomunikacijų bendrove, pareiškėjo įrašais automobilio kelionės lapuose ir jo telefono pokalbiais. Tarnybinė nuobauda – atleidimas iš tarnybos – pareiškėjui buvo paskirta pagrįstai, nes jis padarė du šiurkščius tarnybinius nusižengimus, už kuriuos Valstybės tarnybos įstatymo 29 straipsnio 4 dalyje numatytas atleidimas iš tarnybos (žr. šio sprendimo 48 punktą toliau). Teismo nuomone, pareiškėjas buvo Kybartų pataisos namų direktorius, t. y. įstaigos vadovas, todėl jam taikytinas aukštesnio laipsnio atsakomybė už įstatymų laikymąsi. Jis turėjo rodyti pavyzdį tiek tarnyboje, tiek už jos ribų. Tarnybinius nusižengimus pareiškėjas padarė tyčia. Pareiškėjo veiksmai diskreditavo bausmių vykdymo sistemą, sumažino visuomenės pasitikėjimą valstybės institucijomis ir pareigūnais ir sudarė įspūdį, jog valstybės pareigūnai turi teisę pažeidinėti teisės normų reikalavimus ir naudoti valstybės turtą asmeniniams poreikiams tenkinti.

40. Galiausiai administracinis teismas nusprendė, kad nėra pagrindo konstatuoti, jog kriminalinės žvalgybos tyrimo priemonės buvo neproporcingos, nes nėra duomenų, kurie leistų spręsti apie padarytus sunkius pareiškėjo asmens teisių ir laisvių suvaržymus.

2. *Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas*

41. 2021 m. balandžio 29 d. galutine nutartimi Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas išnagrinėjo bylą rašytinio proceso tvarka ir pareiškėjo skundą atmetė. Teismas pažymėjo, kad tiek Teisingumo ministerija, tiek pirmosios instancijos teismas, nagrinėdami pareiškėjo padarytus tarnybinius nusižengimus, rėmėsi išslaptinta informacija, surinkta taikant kriminalinės žvalgybos priemones. Pareiškėjo padaryti tarnybiniai nusižengimai buvo nustatyti remiantis įrodymų visuma, o ne vien tik slapto sekimo priemonėmis surinkta informacija. Pirmosios instancijos teismas ypač tiksliai išnagrinėjo ir įvertino sekimo priemonėmis surinktos informacijos, kuri vėliau buvo išslaptinta ir pateikta tarnybiniam nusižengimui tirti, panaudojimo kaip įrodymo teisėtumą, patikimumą ir proporcingumą. Tai atitiko 2019 m. balandžio 18 d. Konstitucinio Teismo nutarimo 86.3 ir 86.3.1 punktus (žr. šio sprendimo 50 punktą). Be to, pareiškėjas turėjo galimybę pateikti savo argumentus dėl šios informacijos naudojimo teisėtumo, patikimumo ir proporcingumo. Kaip pažymėjo Konstitucinis Teismas, pagal Kriminalinės žvalgybos įstatymo 19 straipsnio 3 dalį kriminalinės žvalgybos būdu gautą informaciją galima naudoti korupcinio pobūdžio tarnybiniams nusižengimams tirti. Tokia situacija susiklostė pareiškėjo atveju, kaip matyti iš Valstybės tarnybos įstatymo 2 straipsnio 13 dalies. Todėl tiek Teisingumo ministerija, tiek pirmosios instancijos teismas pagrįstai rėmėsi išslaptinta kriminalinės žvalgybos informacija.

42. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas taip pat pažymėjo, kad galutine 2017 m. rugsėjo 25 d. nutartimi pareiškėjo argumentai dėl tariamo kriminalinės žvalgybos veiksmų neteisėtumo buvo atmesti (žr. šio sprendimo 20–23 punktus). Pabrėžtina, kad per šį (antrąjį) administracinį teismo procesą pareiškėjas neginčijo tarnybinio nusižengimo tyrimo metu surinktos informacijos patikimumo.

43. Atsižvelgiant į pareiškėjo eitas pareigas (įstaigos vadovas), nustatytus jo padarytus nusižengimus, išslaptintos informacijos panaudojimas jiems tirti buvo būtinas demokratinėje visuomenėje siekiant teisėtų tikslų užtikrinti valstybės tarnybos skaidrumą ir viešumą ir užkirsti kelią piktnaudžiavimui valstybės tarnyba. Tokios informacijos naudojimas tarnybiniams nusižengimams tirti taip pat buvo proporcingas. Teisės aktai nustato pareigūnams aukštesnius drausmės ir moralės reikalavimus nei eiliniams piliečiams, ir pareigūnų elgesys jų tarnybos metu neturi kelti abejonių dėl jo atitikties tiek bendrosioms etikos normos, tiek tarnybinės etikos taisyklėms. Priešingi statutinių institucijų veiklos tikslams veiksmai negalimi. Tokiais

būdais surinktos informacijos panaudojimas yra proporcinga priemonė efektyviai teisėtvarkos institucijų veiklai užtikrinti.

44. Remdamasis įrodymų visuma, teismas padarė išvadą, kad pareiškėjas padarė du šiurkščius tarnybinius nusižengimus. Atsižvelgiant į jo einamas įkalinimo įstaigos vadovo pareigas, pareiškėjas akivaizdžiai rodė netinkamą pavyzdį vadovaujamaam personalui, siekė savanaudiškų tikslų. Todėl jo atleidimas iš tarnybos buvo tinkama priemonė.

45. Galiausiai Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas konstatavo, kad apeliaciniame skunde pareiškėjas nenurodė jokių teisiškai pagrįstų argumentų, kad būtų galima konstatuoti, jog perduodant kriminalinės žvalgybos informaciją Teisingumo ministerijai tarnybiniams patikrinimams atlikti buvo apribota pareiškėjo teisė į privatų gyvenimą pagal Konvencijos 8 straipsnį.

BYLAI REIKŠMINGAS TEISINIS PAGRINDAS IR PRAKTIKA

46. Konstitucijoje nustatyta:

22 straipsnis

„Žmogaus privatus gyvenimas neliečiamas.

Asmens susirašinėjimas, pokalbiai telefonu, telegrafo pranešimai ir kitoks susižinojimas neliečiami.

Informacija apie privatų asmens gyvenimą gali būti renkama tik motyvuotu teismo sprendimu ir tik pagal įstatymą.

Įstatymas ir teismas saugo, kad niekas nepatirtų savavališko ar neteisėto kišimosi į jo asmeninį ir šeimyninį gyvenimą, kėsinosi į jo garbę ir orumą.“

25 straipsnis

„<...> Pilietis turi teisę įstatymo nustatyta tvarka gauti valstybės įstaigų turimą informaciją apie jį.“

33 straipsnis

„Piliečiai turi teisę <...> lygiomis sąlygomis stoti į Lietuvos Respublikos valstybinę tarnybą <...>“

47. 2013 m. sausio 1 d. įsigaliojusiame Kriminalinės žvalgybos įstatyme bylai reikšmingu metu buvo nustatyta:

5 straipsnis. Žmogaus teisių ir laisvių apsauga vykdant kriminalinę žvalgybą

„1. Kriminalinės žvalgybos metu negali būti pažeistos žmogaus teisės ir laisvės. Atskiri šių teisių ir laisvių ribojimai yra laikini ir gali būti taikomi tik įstatymų nustatyta tvarka, siekiant apginti kito asmens teises ir laisves, nuosavybę, visuomenės ir valstybės saugumą.“

SPRENDIMAS ADOMAITIS PRIEŠ LIETUVĄ

<...>

6. Asmeniui, kurio atžvilgiu buvo taikyta kriminalinė žvalgyba, tačiau gauta informacija nepasitvirtino ir ikiteisminis tyrimas nepradėtas, bet [dėl kriminalinės žvalgybos priemonių taikymo] atsirado teisinės neigiamos pasekmės, pareikalavus, turi būti pateikti kriminalinės žvalgybos metu apie jį surinkti duomenys, išskyrus šio įstatymo 19 straipsnio 7 dalyje nustatytus duomenis.

<...>

9. Asmuo, manantis, kad kriminalinės žvalgybos subjektų veiksmai pažeidė jo teises ir laisves, gali apskųsti šiuos veiksmus kriminalinės žvalgybos pagrindinės institucijos vadovui arba prokurorui <...>, [o asmuo, nesutinkantis su prokuroro sprendimu], gali paduoti skundą apygardos teismo pirmininkui ar jo įgaliotam teisėjui <...>“

8 straipsnis. Kriminalinės žvalgybos tyrimo pagrindai

„1. Kriminalinės žvalgybos tyrimas atliekamas, kai:

1) turima informacijos apie rengiamą, daromą ar padarytą labai sunkų ar sunkų nusikaltimą arba apie apysunkius nusikaltimus, numatytus <...> baudžiamojo kodekso <...> 228 straipsnio 1 dalyje [piktnaudžiavimas tarnybine padėtimi] <...> arba apie asmenis, kurie rengia, vykdo ar vykdė tokias veikas,

<...>

3. Jeigu atliekant ar pabaigus kriminalinės žvalgybos tyrimą paaiškėja nusikalstamos veikos požymiai, tuojau pat pradedamas ikiteisminis tyrimas <...>“

19 straipsnis. Kriminalinės žvalgybos informacijos panaudojimas

„1. Kriminalinės žvalgybos informacija gali būti naudojama šiais atvejais:

1) kriminalinės žvalgybos uždaviniams įgyvendinti;

<...>

3) pateikiant informaciją apie asmenį Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo nustatyta tvarka;

<...>

3. Kriminalinės žvalgybos informacija apie korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos požymių turinčią veiką, prokurorui sutikus, kriminalinės žvalgybos pagrindinės institucijos vadovo sprendimu gali būti išslaptinama ir panaudojama tiriant drausminius ir (ar) tarnybinius nusižengimus.

<...>

7. Detalūs duomenys apie kriminalinės žvalgybos informacijos rinkimo būdus ir priemones, kriminalinės žvalgybos informacijos rinkimo būdų taikymo taktiką, taip pat kriminalinės žvalgybos slaptųjų dalyvių tapatybę bei detalią informaciją apie šių dalyvių kiekybinę ir personalinę sudėtį, neteikiami.“

48. Valstybės tarnybos įstatyme bylai reikšmingu metu buvo nustatyta:

2 straipsnis. Sąvokų apibrėžtys

„13. Piktnaudžiavimas tarnyba – valstybės tarnautojo veika (veikimas ar neveikimas), kai tarnybinė padėtis naudojama ne tarnybos interesais arba ne pagal įstatymus ar kitus

SPRENDIMAS ADOMAITIS PRIEŠ LIETUVĄ

teisės aktus, arba savanaudiškais tikslais (neteisėtai pasisavinamas ar kitiems perleidžiamas svetimas turtas, lėšos ir t. t.) ar dėl kitokių asmeninių paskatų (keršto, pavydo, karjerizmo, neteisėtų paslaugų teikimo ir t. t.), taip pat valstybės tarnautojo veiksmai, kuriais viršijami suteikti įgaliojimai ar savivaliaujama.“

29 straipsnis. Tarnybinės nuobaudos

„4. Tarnybinė nuobauda – atleidimas iš pareigų gali būti skiriama už šiurkštų tarnybinį nusižengimą, taip pat už kitą tarnybinį nusižengimą, jei prieš tai valstybės tarnautojui nors kartą per paskutinius 12 mėnesių buvo taikyta tarnybinė nuobauda – griežtas papeikimas.

5. Šiurkštus tarnybinis nusižengimas – tai nusižengimas, kuriuo šiurkščiai pažeidžiamos valstybės tarnybos bei kitų valstybės tarnautojo veiklą reglamentuojančių įstatymų ar kitų norminių teisės aktų nuostatos arba kitaip šiurkščiai nusižengiama valstybės tarnautojo pareigoms ar valstybės tarnautojo veiklos etikos principams.

6. Šiurkščiu pažeidimu laikoma:

1) valstybės tarnautojo elgesys, susijęs su tarnybinių pareigų atlikimu, diskredituojantis valstybės tarnybą, žeminantis žmogaus orumą, ar kiti veiksmai, tiesiogiai pažeidžiantys žmonių konstitucines teises;

<...>

3) korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos, kaip jos apibrėžtos Korupcijos prevencijos įstatyme, susijusios su tarnybinių pareigų atlikimu, nors už šią veiką valstybės tarnautojas ir nebuvo traukiamas baudžiamojon ar administracinėn atsakomybėn;

4) piktnaudžiavimas tarnyba bei Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo reikalavimų pažeidimas.“

49. Korupcijos prevencijos įstatyme bylai reikšmingu metu buvo nustatyta:

2 straipsnis. Pagrindinės Įstatymo sąvokos

„2. Korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos – kyšininkavimas, prekyba poveikiu, papirkimas, kitos nusikalstamos veikos, jeigu jos padarytos viešojo administravimo sektoriuje arba teikiant viešąsias paslaugas siekiant sau ar kitiems asmenims naudos: piktnaudžiavimas tarnybine padėtimi arba įgaliojimų viršijimas, piktnaudžiavimas oficialiais įgaliojimais, dokumentų ar matavimo priemonių suklastojimas, sukčiavimas, turto pasisavinimas ar iššvaistymas, tarnybos paslapties atskleidimas, komercinės paslapties atskleidimas, neteisingų duomenų apie pajamas, pelną ar turtą pateikimas, nusikalstamu būdu įgytų pinigų ar turto legalizavimas, kišimasis į valstybės tarnautojo ar viešojo administravimo funkcijas atliekančio asmens veiklą ar kitos nusikalstamos veikos, kai tokių veikų padarymu siekiama ar reikalaujama kyšio, papirkimo arba nuslėpti ar užmaskuoti kyšininkavimą ar papirkimą.“

50. Konstitucinis Teismas 2019 m. balandžio 18 d. nutarime dėl Kriminalinės žvalgybos įstatymo, Valstybės tarnybos įstatymo ir Vidaus tarnybos statuto nuostatų atitikties Konstitucijai konstatavo:

„86.3.1. <...> [M]inėta, kad pagal Konstituciją <...> teismas (teisėjas), vykdydamas teisingumą ir spręsdamas ginčą dėl tarnybinės nuobaudos paskyrimo, privalo kiekvienu atveju visapusiškai įvertinti visą tarnybinio nusižengimo bylos medžiagą, duomenis ar

SPRENDIMAS ADOMAITIS PRIEŠ LIETUVĄ

informaciją, kuri naudota tiriant tarnybinį nusižengimą, ir nuspręsti, ar *inter alia* slapta įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka apie asmenį surinkta informacija, kuri buvo išslaptinta teisės aktų nustatyta tvarka ir perduota naudoti jo korupcinio pobūdžio tarnybinio nusižengimo tyrimo tikslais, gali būti laikoma įrodymu konkrečioje byloje, ar ji atitinka įrodymų teisėtumui ir patikimumui keliamus reikalavimus, ar jos panaudojimas yra būtinas demokratinėje visuomenėje valstybei siekiant tam tikrų teisėtų tikslų, kaip antai užtikrinti valstybės tarnybos skaidrumą ir viešumą, užkardyti korupciją ir korupcinio pobūdžio veikas valstybės tarnyboje; teismas (teisėjas) privalo kiekvienu atveju įvertinti ir tai, ar minėtos informacijos panaudojimas korupcinio pobūdžio tarnybinių nusižengimų tyrimo tikslais atitinka proporcingumo principą ir ar minėtų teisėtų tikslų konkrečiu atveju nebuvo galima pasiekti kitomis mažiau ribojančiomis priemonėmis.

86.7.

<...>

Taigi <...> pažymėtina, kad valstybės tarnautojas (pareigūnas), apie kurį KŽĮ nustatyta tvarka slapta buvo renkama informacija, panaudojus tokią informaciją tiriant jo korupcinio pobūdžio tarnybinį nusižengimą, pagal KŽĮ 5 straipsnio 9 dalį <...> turi teisę kreiptis į šioje dalyje nurodytą teismą (teisėją) ir kelti tokio šios išslaptintos informacijos panaudojimo teisėtumo, būtinumo ir proporcingumo klausimus bei ginčyti tokios informacijos kaip įrodymo priimtinumą. Kaip minėta, pagal Konstituciją asmeniui turi būti suteikiama veiksminga apsauga nuo galimos valdžios įstaigų savivalės, t. y. galimybė kreiptis į teismą ir skusti tiek minėtos kriminalinės žvalgybos informacijos apie jį rinkimo, tiek šios informacijos perdavimo pagal ginčijamą KŽĮ 19 straipsnio 3 dalį korupcinio pobūdžio tarnybinių nusižengimų tyrimo tikslais teisėtumą, pagrįstumą ir proporcingumą.“

51. Apibendrinamas Konstitucinis Teismas minėtame nutarime konstatavo, kad Kriminalinės žvalgybos įstatymo 19 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta teisinė priemonė, pagal kurią kriminalinės žvalgybos informacija gali būti išslaptinta ir naudojama tik siekiant iširti tarnybinį nusižengimą, turintį korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos požymių, už kurio padarymą valstybės tarnautojui ar pareigūnui gresia griežčiausia tarnybinė nuobauda – atleidimas iš valstybės tarnybos, yra pateisinama siekiant konstituciškai svarbių tikslų, pavyzdžiui, užtikrinti tinkamą valstybės tarnybos funkcionavimą, jos skaidrumą ir viešumą, užkirsti kelią korupcijai ir korupcinio pobūdžio veikai valstybės tarnyboje. Tai būtina ir proporcinga demokratinėje visuomenėje priemonė tarnybinės atsakomybės tikslui pagal Konstituciją pasiekti, t. y. sudaryti prielaidas asmenims, padariusiems su jiemis iš Konstitucijos kylančiais reikalavimais nesuderinamus korupcinio pobūdžio pažeidimus valstybės tarnyboje, iš tikrųjų pritaikyti tarnybinę atsakomybę kaip viešą demokratinės valstybės tarnautojų (pareigūnų) kontrolės ir atsakomybės visuomenei formą. Numačius galimybę išslaptinti kriminalinės žvalgybos informaciją, susijusią su veika, turinčia korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos požymių, ir panaudoti ją tiriant korupcinio pobūdžio tarnybinius nusižengimus, Konstitucijos 22 straipsnyje įtvirtinta teisė į privataus gyvenimo apsaugą ir 33 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta teisė

stoti į valstybės tarnybą nėra ribojamos labiau, nei leidžia Konstitucija, nes šių teisių esmė nėra paneigta.

TEISĖ

I. TARIAMAS KONVENCIJOS 6 STRAIPSNIO 1 DALIES PAŽEIDIMAS

52. Pareiškėjas skundėsi, kad jam nebuvo leista susipažinti su jam taikyto slapto sekimo medžiaga, kurios pagrindu jis buvo atleistas iš tarnybos. Jis taip pat tvirtino, kad nėra tinkamo ir tikslaus teisinio reguliavimo, kuriuo būtų nustatyta, kaip gali būti naudojama informacija, surinkta atliekant kriminalinės žvalgybos veiksmus, ir ginčijamas jos teisėtumas.

53. Nors savo skundus pareiškėjas grindė tiek Konvencijos 6 straipsnio 1 dalimi, tiek 13 straipsniu, Teismas, kuris sprendžia dėl bylos faktų teisinio kvalifikavimo (žr. sprendimą *Radomilja ir kiti prieš Kroatiją* [DK], Nr. 37685/10 ir 22768/12, § 126, 2018 m. kovo 20 d.), konstatuoja, kad pareiškėjo skundo esmė yra susijusi su teismo procesų dėl jo sekimo teisėtumo ir jo atleidimo iš tarnybos teisingumu. Taigi skundas nagrinėtinas tik pagal Konvencijos 6 straipsnio 1 dalį, kuri yra specialioji norma 13 straipsnio atžvilgiu (taip pat žr. *mutatis mutandis Airey prieš Airiją*, 1979 m. spalio 9 d., § 35, A serija, Nr. 32) ir kurioje, kiek tai reikšminga šioje byloje, nurodyta:

„[k]ai yra sprendžiamas tam tikro asmens civilinio pobūdžio teisių ir pareigų ar jam pareikšto kokio nors baudžiamojo kaltinimo klausimas, toks asmuo turi teisę, kad bylą <...> teisingai išnagrinėtų <...> teismas“.

A. Priimtinumai

1. Šalių teiginiai

54. 2020 m. lapkričio 6 d. ir 2021 m. vasario 9 d. pirminėse pastabose Vyriausybė teigė, kad, atsižvelgiant į tai, jog vidaus teisminiai procesai dėl tarnybinių nuobaudų dar nebaigti, Teismui būtų per anksti nagrinėti pareiškėjo skundus pagal Konvencijos 6 ir (arba) 13 straipsnius ir 8 straipsnį.

55. Vyriausybė taip pat teigė, kad pareiškėjo elgesys prieštarauja individualios peticijos teisės paskirčiai. Šiam teiginiui pagrįsti Vyriausybė visų pirma tvirtino, kad, nors savo 2018 m. kovo 23 d. peticijoje pareiškėjas Teismui skundėsi laiku negavęs visos kriminalinės žvalgybos informacijos apie jo telefono pokalbių pasiklausymą, Kalėjimų departamentas šią informaciją jam buvo pateikęs dar 2017 m. balandį (žr. šio sprendimo 24 punktą). Antra, pareiškėjas nepranešė Teismui nei apie teismo proceso dėl jo tarnybinių nuobaudų eigą, nei apie tai, kad šiame administraciniame procese jis gavo visus išslaptintus dokumentus dėl kriminalinės žvalgybos veiksmų, net dokumentus dėl slapto patekimo į jo tarnybines patalpas,

nesusijusius su pareiškėjo tarnybine atsakomybe (žr. šio sprendimo 24 punktą *in fine*). Todėl Vyriausybė teigė, kad prašymas turėtų būti atmestas dėl piktnaudžiavimo peticijos teise.

56. Galiausiai, 2021 m. gegužės 21 d. Vyriausybė informavo Teismą apie Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. balandžio 29 d. nutartį (žr. šio sprendimo 41–45 punktus) ir teigė, kad pareiškėjui užtikrinta teisė į veiksmingą teisinės gynybos priemonę ir teisingą bylos išnagrinėjimą, kaip reikalaujama pagal Konvencijos 6 ir (arba) 13 straipsnius.

57. Pareiškėjas pastabų nepateikė.

2. Teismo vertinimas

58. Teismas mano, kad Vyriausybės argumentai dėl pareiškėjui atskleistos kriminalinės žvalgybos informacijos laiko ir kiekio yra neatsiejamai susiję su jo skundo, kad jo skundai dėl neteisėto sekimo ir atleidimo iš tarnybos nebuvo teisingai išnagrinėti, esme. Be to, atsižvelgdamas į tai, kad tiek pareiškėjo, tiek Vyriausybės buvo paprašyta informuoti Teismą apie vykstančio teismo proceso dėl pareiškėjui skirtų tarnybinių nuobaudų baigtį, Teismas nėra pasirengęs konstatuoti, kad tai, jog būtent Vyriausybė, o ne pareiškėjas išsiuntė Teismui 2021 m. balandžio 29 d. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo nutarties kopiją, savaime reiškia, kad pareiškėjas piktnaudžiavo peticijos teise. Be to, nors Vyriausybė teigė, kad pareiškėjas gavo visus šiuos anksčiau įslaptintus dokumentus ar jų dalį, tai nepaneigia fakto, jog teismo procesas dėl tarnybinių nuobaudų baigėsi galutine teismo nutartimi tik 2021 m. balandžio 29 d. ir tik šiame procese teismas išnagrinėjo pareiškėjo skundus dėl minėtų dokumentų panaudojimo byloje dėl tarnybinės atsakomybės teisėtumo ir proporcingumo. Todėl Teismas negali konstatuoti, kad pareiškėjas piktnaudžiauja peticijos teise.

59. Teismas mano, kad šis skundas nėra aiškiai nepagrįstas pagal Konvencijos 35 straipsnio 3 dalį. Taip pat Teismas pažymi, kad jis nėra nepriimtinas kokiais nors kitais pagrindais. Todėl jis turi būti pripažintas priimtiniu.

B. Esmė

1. Šalių teiginiai

a) Pareiškėjas

60. Pareiškėjas skundėsi, kad negalėjo laiku susipažinti su jam taikyto slapto sekimo medžiaga, nors dėl šios medžiagos galiausiai buvo atleistas iš tarnybos, o valstybės institucijos turėjo galimybę susipažinti su šia informacija. Jis taip pat tvirtino, kad nėra tikslios ir tinkamos teisinės sistemos, kurioje būtų nustatyta, kaip gali būti naudojama informacija, surinkta atliekant kriminalinės žvalgybos veiksmus, ir ginčijamas jos teisėtumas.

61. Pareiškėjas taip pat teigė, kad nors pagal Kriminalinės žvalgybos įstatymo 5 straipsnio 9 dalį galima skųstis dėl teisių pažeidimo kriminalinės žvalgybos veiksmais, pareiškėjo atveju jo skundus prokuroras, o vėliau – Vilniaus apygardos teismas išnagrinėjo tik formaliai, rašytinio proceso tvarka, nepasisakydamas dėl konkretios kriminalinės žvalgybos medžiagos. Todėl jis negalėjo susipažinti su kriminalinės žvalgybos medžiaga ir pareikšti savo pozicijos teisme. Šis procesas nebuvo sąžiningas ir veiksmingai neapsaugojo jo teisių.

b) Vyriausybė

62. 2020 m. lapkričio 6 d. ir 2021 m. vasario 9 d. pirminėse pastabose Vyriausybė teigė, kad pareiškėjas turėjo galimybę pasinaudoti veiksminga teisinės gynybos priemone, taip pat teisme buvo teisingai išnagrinėtas jo skundas dėl kriminalinės žvalgybos tyrimo priemonių teisėtumo ir proporcingumo bei dėl tokiu būdu gautos informacijos panaudojimo vėliau sprendžiant tarnybinės atsakomybės klausimą. Pirma, jo skundus išnagrinėjo prokuroras ir Vilniaus apygardos teismas (žr. šio sprendimo 18–23 punktus). Antra, nuo pat proceso dėl tarnybinės atsakomybės pradžios pareiškėjui buvo suteikta galimybė pateikti pastabas dėl prieš jį panaudotos medžiagos, ir jis jas pateikė, nes ši medžiaga jam buvo tinkamai atskleista. Apskritai jis žinojo apie taikytą kriminalinės žvalgybos tyrimo priemonių trukmę, apimtį ir turinį. Pareiškėjas gavo visą su kriminalinės žvalgybos tyrimu susijusią medžiagą, ir išvis jam pateikta net daugiau medžiagos, nei buvo tiesiogiai panaudota svarstant jo tarnybinės atsakomybės klausimą (žr. šio sprendimo 24 ir 55 punktus).

63. Kadangi Vilniaus apygardos teismas pareiškėjo skundą dėl kriminalinės žvalgybos priemonių teisėtumo nagrinėjo rašytinio proceso tvarka, nei pareiškėjas, nei prokuroras jame fiziškai nedalyvavo, todėl rungimosi ir šalių lygiateisiškumo principai nebuvo pažeisti.

64. Galiausiai, remdamasi Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. balandžio 29 d. nutarties turiniu (žr. šio sprendimo 41–45 punktus), Vyriausybė teigė, kad žvalgybos priemonių teisėtumas ir proporcingumas, taip pat tokiu būdu gautos informacijos panaudojimas buvo kruopščiai ir tinkamai išnagrinėti, atsižvelgiant ir į principus, suformuluotus Konstitucinio Teismo 2019 m. balandžio 18 d. nutarime.

2. Teismo vertinimas

a) Bendrieji principai

65. Atitinkama Teismo praktika išdėstyta bylose *Drakšas prieš Lietuvą* (Nr. 36662/04, § 67, 2012 m. liepos 31 d.); *Pocius prieš Lietuvą* (Nr. 35601/04, §§ 51 ir 52, 2010 m. liepos 6 d.); taip pat žr. neseniai paskelbtus sprendimus bylose *Prebil prieš Slovėniją* (Nr. 29278/16, § 42,

2019 m. kovo 19 d.) ir, *mutatis mutandis*, *López Ribalda ir kiti prieš Ispaniją* ([DK], Nr. 1874/13 ir 8567/13, §§ 150 ir 152, 2019 m. spalio 17 d.).

b) Bendrųjų principų taikymas šioje byloje

66. Teismas mano, kad pareiškėjo skunde iškelti du klausimai: pirma, jis teigė, kad negalėjo veiksmingai ginčyti valdžios institucijų veiksmų ir sprendimų, susijusių su jo telefono pokalbių pasiklausymu, teisėtumo; antra, jis tvirtino, kad negalėjo susipažinti su šio sekimo metu gauta medžiaga ir jos ginčyti, nors dėl šios medžiagos jis buvo atleistas iš tarnybos. Teismas šiuos klausimus išnagrinės iš eilės.

67. Teismas mano, kad šios bylos faktai skiriasi nuo bylos *Drakšas* (minėta pirmiau, § 68), kurioje pareiškėjas negalėjo veiksmingai ginčyti jo telefono pokalbių pasiklausymo teisėtumo, faktų. Šiuo klausimu Teismas remiasi Kriminalinės žvalgybos įstatymo 5 straipsnio 9 dalimi, kurioje nustatyti du tokių veiksmų apskundimo lygmenys (žr. šio sprendimo 47 punktą); šį faktą taip pat pažymėjo nacionalinis teismas (žr. šio sprendimo 20 punktą). Todėl šioje byloje pareiškėjas išdėstė savo nusiskundimus prokurorui, kuris išnagrinėjo jo skundą ir pateikė išsamius atsakymus, o po to – teismui (žr. šio sprendimo 18–23 punktus). Kaip matyti iš Teismo turimų dokumentų, prieš priimdamas sprendimą prokuroras gavo kriminalinės žvalgybos tyrimo bylos medžiagą; vis dėlto prokuroras rėmėsi tik ta medžiaga, kuri nebuvo įslaptinta (žr. šio sprendimo 18 punktą).

68. Paskui pareiškėjo skundą dėl prokuroro sprendimo išnagrinėjo Vilniaus apygardos teismas, kuris pateikė išsamius ir konkrečius motyvus, kodėl kriminalinės žvalgybos priemonių taikymas pareiškėjui buvo teisėtas ir proporcingas. Prieš priimdamas nutartį, Vilniaus apygardos teismas įpareigojo Kalėjimų departamentą pateikti jam kriminalinės žvalgybos medžiagą (žr. *in limine* šio sprendimo 20 punktą). Kaip rašoma 2017 m. rugsėjo 25 d. teismo nutartyje, Vilniaus apygardos teismas ėmėsi iš esmės nagrinėti pareiškėjo skundą dėl kriminalinės žvalgybos priemonių panaudojimo teisėtumo ir proporcingumo (žr. visų pirma šio sprendimo 21 punktą; priešingai žr., *mutatis mutandis*, *Prebil*, minėta pirmiau, § 44). Į šį aspektą dėmesį vėliau atkreipė administracinis teismas, kuris taip pat nusprendė, kad nebuvo pagrindo teigti, jog valdžios institucijų veiksmais buvo pažeisti įstatymai (žr. šio sprendimo 38 punktą). Atsižvelgdamas į anksčiau pareiškėjui pateiktus dokumentus (žr. šio sprendimo 12 ir 13 punktus; taip pat žr. šio sprendimo 24 punktą), Teismas mano, kad jis turėjo pakankamai galimybių suformuluoti savo reikalavimus (priešingai *Pocius*, minėta pirmiau, §§ 51, 54 ir 56). Net darant prielaidą, kad Vilniaus apygardos teisme nagrinėjant bylą pareiškėjas dar neturėjo galimybės susipažinti su visa kriminalinės žvalgybos medžiaga – tai bet kuriuo atveju buvo ištaisyta pareiškėjui vėliau suteikus galimybę susipažinti su šia medžiaga (žr. šio sprendimo 70 punktą) – Teismas pažymi, kad teisė į atitinkamų įrodymų atskleidimą nėra absoliuti. Bet kokiame teismo procese

gali būti konkuruojančių interesų, tokių kaip nacionalinis saugumas ar poreikis išlaikyti paslapyje tam tikrus policijos tyrimo metodus, kurie turi būti derinami su teise į gynybą (žr. *Pocius*, minėta pirmiau, §§ 52 ir 53), ir nagrinėjamoje byloje tokia situacija akivaizdžiai susiklostė. Dėl peržiūros veiksmingumo Teismas nurodė, kad peržiūrą vykdanči institucija turi turėti galimybę patikrinti, ar ginčijamos priemonės paskirtos ir vykdomos teisėtai. Kai sekimo priemonės teisėtumas vertinamas restrospektyviai, pareiškėjui turi būti suteikta bent jau pakankama informacija apie patį sankcionavimo buvimą ir minimalios apimties informacija apie sprendimą, kuriuo buvo sankcionuotas slaptas sekimas (žr. *Šantare ir Labazņikovs prieš Latviju*, Nr. 34148/07, § 55, 2016 m. kovo 31 d., ir ten nurodytą teismo praktiką). Atsižvelgdamas į šios bylos faktus, Teismas mano, kad tokia informacija pareiškėjui buvo suteikta. Teismas taip pat nepamiršta teisės reikalavimo, kad tam tikra medžiaga, pavyzdžiui, susijusi su kriminalinės žvalgybos tyrimo dalyviais, pagal įstatymą negali būti atskleista asmenims (žr. šio sprendimo 47 punktą); šį aspektą pabrėžė ir Kalėjų departamentas, ir teismas (žr. šio sprendimo 12 ir 13 punktus).

69. Galiausiai ne mažiau svarbu yra tai, jog Teismas mano, jog faktas, kad procesas Vilniaus apygardos teisme vyko rašytine tvarka (žr. šio sprendimo 20 punktą), savaime nereiškia, kad, kaip nurodo pareiškėjas, jo skundai buvo išnagrinėti formaliai (žr. šio sprendimo 61 punktą) ar kad pareiškėjas atsidūrė nepalankioje padėtyje, palyginti su valstybės institucijomis – Kalėjų departamentu ir Generaline prokuratūra, nes šių institucijų atstovai taip pat nedalyvavo tame teismo posėdyje ir negalėjo teikti prieštaravimų pareiškėjo rašytinėms pastaboms Vilniaus apygardos teismui (priešingai, *mutatis mutandis*, *Prebil*, minėta pirmiau, § 43). Vadinasi, kiekvienai šaliai buvo suteikta pakankamai galimybių pareikšti savo poziciją tokiomis sąlygomis, kad ji neatsidurtų žymiai nepalankesnėje padėtyje, palyginti su oponentu. Kaip matyti iš atitinkamos Teismo praktikos, 6 straipsnio 1 dalies paskirtis pirmiausia yra užtikrinti šalių interesus ir tinkamą teisingumo vykdymą (žr. *Nideröst-Huber prieš Šveicariją*, 1997 m. vasario 18 d., § 30, *Reports of Judgments and Decisions*, 1997-I), taip pat užtikrinti, kad būtų laikomasi tokių pagrindinių principų, kaip teisė į rungimosi principu pagrįstą procesą ir šalių lygiateisiškumas. Be to, Teismas atkreipia dėmesį, kad per vėlesnį procesą, kurio metu buvo iš naujo nagrinėjamas pareiškėjui taikytos kriminalinės žvalgybos priemonės teisėtumas, pareiškėjas sutiko, kad posėdis nebūtų rengiamas (žr. šio sprendimo 35 punktą).

70. Teismas taip pat konstatuoja, kad pareiškėjas labiausiai skundžiasi tuo, kad jis buvo atleistas iš pareigų remiantis medžiaga, surinkta per slaptą jo telefono pokalbių pasiklausymą, kurioje buvo faktinių kaltinimų dėl pareiškėjo elgesio. Šiuo klausimu ir dėl faktinio atleidimo iš tarnybos pagrindo Teismas pažymi, kad dar 2016 m. Vilniaus apygardos administracinis teismas, nagrinėdamas tarnybinės atsakomybės klausimą, įpareigojo atitinkamas institucijas pateikti šiuos dokumentus, ir, laikantis

šalių lygybės principo, pareiškėjui buvo pateikta daug dokumentų, kuriais buvo grindžiama tarnybinė nuobauda (žr. šio sprendimo 36 punktą). Taip pat paaiškėjo, kad atitinkami dokumentai jam buvo pateikti 2017 m. kovą ir gruodį (žr. *in limine* šio sprendimo 12–15, ir 24 punktus). Be to, pareiškėjui 2020 m. buvo atskleisti ir kiti išslaptinti Kalėjimų departamento, Generalinės prokuratūros ir teismo dokumentai, susiję su perduodamos informacijos turinio slaptos kontrolės ir fiksavimo priemonės pagrindu (žr. šio sprendimo 33 punktą; priešingai žr. *Pocius*, minėta pirmiau, § 57).

71. Teismas taip pat konstatuoja, kad šios informacijos panaudojimo pareiškėjo tarnybinei atsakomybei nustatyti proporcingumas buvo išsamiai išnagrinėtas ir paaiškintas pirmiausia Vilniaus apygardos administracinio teismo, o vėliau – Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (žr. šio sprendimo 36–38, 41 ir 42 punktus), kurie abu savo ruožtu rėmėsi Konstitucinio Teismo nutarimu šiuo klausimu (žr. šio sprendimo 36 ir 41 punktus). Kaip pažymėjo administraciniai teismai, pareiškėjas šios informacijos patikimumo neginčijo (žr. šio sprendimo 39 ir 43 punktus). Teismas taip pat atsižvelgia į tai, kad, kaip nurodė Vyriausybė, nagrinėjant ginčą dėl tarnybinių nuobaudų teisme pareiškėjui netgi buvo pateikti dokumentai, įrodantys slapto patekimo į tarnybines patalpas ir sekimo teisėtumą, kurie nebuvo panaudoti sprendžiant jo tarnybinės atsakomybės klausimą (žr. šio sprendimo 24 punktą *in fine*). Teismas neužmiršo ir to, kad pareiškėjo atleidimas iš tarnybos buvo grindžiamas ne tik medžiaga, surinkta klausantis jo telefono pokalbių, bet ir visais įrodymais, įskaitant sutartis su telekomunikacijų bendrove ir liudytojų parodymus (žr. šio sprendimo 39, 41 ir 44 punktus). Taigi, šioje byloje pareiškėjas buvo supažindintas su apie jį surinktais įrodymais ir turėjo galimybę į juos atsakyti. Be to, pareiškėjas neprieštaravo, kad byla Vilniaus apygardos administraciniame teisme būtų nagrinėjama rašytinio proceso tvarka, ir tai buvo daroma akivaizdžiai dėl objektyvių priežasčių (žr. šio sprendimo 35 punktą).

72. Atsižvelgdamas į tai, Teismas konstatuoja, kad pareiškėjas turėjo galimybę veiksmingai kreiptis į teismą ir apskųsti jo telefono pokalbių pasiklausymą ir tokiu būdu gautos informacijos panaudojimą ir jo skundus tinkamai išnagrinėjo nacionaliniai bendrosios kompetencijos ir administraciniai teismai.

73. Pirmiau išdėstytų aplinkybių taip pat pakanka, kad Teismas galėtų padaryti išvadą, jog pareiškėjas turėjo galimybę veiksmingai kreiptis į teismą ir kad sprendimų priėmimo procedūra visiškai atitiko rungimosi ir šalių lygiateisiškumo reikalavimus, suteikiant tinkamas pareiškėjo interesų apsaugos garantijas.

74. Teismas nusprendžia, kad Konvencijos 6 straipsnio 1 dalis nebuvo pažeista.

II. TARIAMAS KONVENCIJOS 8 STRAIPSNIO PAŽEIDIMAS

75. Pareiškėjas taip pat skundėsi, kad jam taikytos slapto sekimo priemonės pažeidė jo teisę į privataus gyvenimo gerbimą, įtvirtintą Konvencijos 8 straipsnyje, kuriame nurodyta:

„1. Kiekvienas turi teisę į tai, kad būtų gerbiamas jo privatus ir šeimos gyvenimas, būsto neliečiamybė ir susirašinėjimo slaptumas.

2. Valstybės institucijos neturi teisės apriboti naudojimosi šiomis teisėmis, išskyrus įstatymo nustatytus atvejus ir kai tai būtina demokratinėje visuomenėje valstybės saugumo, visuomenės apsaugos ar šalies ekonominės gerovės interesais, siekiant užkirsti kelią viešosios tvarkos pažeidimams ar nusikaltimams, taip pat būtina žmonių sveikatai ar moralei arba kitų asmenų teisėms ir laisvėms apsaugoti.“

A. Priimtinumumas

1. Šalių teiginiai

a) Vyriausybė

76. Remdamasi Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo analize, pateikta 2021 m. balandžio 29 d. nutartyje, Vyriausybė teigė, kad pareiškėjo skundas dėl kriminalinės žvalgybos tyrimo metu gautos informacijos panaudojimo jo tarnybinės atsakomybės procese buvo nepagrįstas.

b) Pareiškėjas

77. Pareiškėjas nepateikė jokių pastabų dėl skundo priimtimumo.

2. Teismo vertinimas

78. Teismas mano, kad šis skundas nėra aiškiai nepagrįstas pagal Konvencijos 35 straipsnio 3 dalį. Taip pat Teismas pažymi, kad jis nėra nepriimtinas kokiais nors kitais pagrindais. Todėl jis turi būti pripažintas priimtinu.

B. Esmė

1. Šalių teiginiai

a) Pareiškėjas

79. Pareiškėjas teigė, kad nebuvo jokio tinkamo faktinio ar teisinio pagrindo pasiklausyti jo telefono pokalbius. Kriminalinės žvalgybos tyrimo faktinis pagrindas buvo tariamas jo piktnaudžiavimas tarnyba. Todėl, nors ši informacija nepasitvirtino per pirmąjį teismo sankcionuotą pasiklausymo laikotarpį, kriminalinės žvalgybos pareigūnai, siekdami gauti papildomos informacijos apie kitus galimus pareiškėjo padarytus nusikaltimus, klausėsi jo telefono pokalbių ištisus metus. Taigi pareiškėjas teigė, kad, nesant

nusikaltimo įrodymų, tyrimas turėjo būti užbaigtas praėjus pradiniam trijų mėnesių laikotarpiui. Pareiškėjas taip pat teigė, kad teisėjas, leidęs taikyti slaptas priemones ir pratęsęs jų taikymą, visas nutartis grindė identiškais ir abstrakčiais motyvais. Kadangi ikiteisminis tyrimas galiausiai nebuvo pradėtas, tokios priemonės negalėjo būti laikomos proporcingu kišimusi į jo privatų gyvenimą. Pareiškėjas buvo nepatenkintas tuo, kad nors valdžios institucijos nenustatė jokių jam priskirtinų nusikalstamų veikų, surinkta informacija buvo panaudota tiriant jo tarnybinius nusižengimus. Jo teisė į privatų gyvenimą buvo neproporcingai apribota.

b) Vyriausybė

80. Vyriausybė pripažino, kad buvo apribota pareiškėjo teisė į privataus gyvenimo gerbimą, nes buvo klausomasi jo telefono pokalbių ir surinkti duomenys panaudoti pareiškėjo tarnybiniams nusižengimams tirti. Tačiau pareiškėjo teisės į privataus gyvenimo gerbimą apribojimas atitiko Konvencijos 8 straipsnio 2 dalies reikalavimus, nes buvo teisėtas, juo buvo siekiama teisėto tikslo ir jis buvo būtinas demokratinėje visuomenėje.

2. Teismo vertinimas

81. Atsižvelgdamas į bylos faktus, Teismas gali tik konstatuoti, kad pareiškėjo telefono pokalbių pasiklausymas, šios informacijos saugojimas ir jos atskleidimas byloje dėl tarnybinės atsakomybės, pasibaigusios jo atleidimu iš tarnybos, buvo jo teisės į privataus gyvenimo gerbimą apribojimas (žr., *mutatis mutandis*, *Pocius*, minėta pirmiau, §§ 41–43, ir tolesnes nuorodas). Teismas pabrėžė, kad telefono pokalbių pasiklausymas yra labai rimtas asmens teisių apribojimas ir kad tik labai rimtos priežastys, esant pagrįstam įtarimui, kad asmuo dalyvauja sunkioje nusikalstamoje veikloje, turėtų būti laikomos pagrindu pasiklausymą sankcionuoti (žr. *Iordachi ir kiti prieš Moldovą*, Nr. 25198/02, § 51, 2009 m. vasario 10 d.). Vyriausybė apribojimo buvimo neginčijo (žr. šio sprendimo 80 punktą).

82. Pagrindinis šioje byloje kylantis klausimas yra tai, ar konstatuotas apribojimas buvo pateisinamas pagal 8 straipsnio 2 dalį. Kadangi šioje dalyje numatyta Konvencijos garantuojamos teisės išimtis, ji turi būti aiškinama siaurai. Įgaliojimai slaptai sekti piliečius, būdingi policinei valstybei, pagal Konvenciją yra toleruoti tik tiek, kiek tai griežtai būtina demokratinėms institucijoms apsaugoti (žr. *Rotaru prieš Rumuniją* [DK], Nr. 28341/95, § 47, ECHR 2000-V, taip pat žr. *Drakšas*, minėta pirmiau, § 54).

83. Kad pirmiau nustatytas apribojimas nepažeistų 8 straipsnio, jis visų pirma turi „būti nustatytas įstatymo“ (žr. *Drakšas*, minėta pirmiau, § 55), ir ši sąlyga šioje byloje įvykdyta, nes apribojimas buvo pagrįstas Kriminalinės žvalgybos įstatymu. Teismas taip pat įtikintas, kad šią priemonę sankcionavo teismas (žr. šio sprendimo 8 punktą). Todėl leidimas pradėti pareiškėjo telefono pokalbių kontrolę turėjo teisinį pagrindą nacionalinėje teisėje. Tokia

pati išvada darytina ir dėl šios medžiagos panaudojimo byloje dėl tarnybinės atsakomybės remiantis prokuroro leidimu pagal Kriminalinės žvalgybos įstatymo 19 straipsnio 3 dalį (žr. šio sprendimo 25 punktą), nes ši nuostata galiojo gerokai anksčiau, nei pareiškėjas padarė tarnybinius nusižengimus, o jos atitiktį Konstitucijai patvirtino Konstitucinis Teismas (žr. šio sprendimo 47, 50 ir 51 punktus; plg. *Karabeyoğlu prieš Turkiją*, Nr. 30083/10, §§ 78–84, 2016 m. birželio 7 d., ir *Eminağaoğlu prieš Turkiją*, Nr. 76521/12, § 161, 2021 m. kovo 9 d.). Be to, kalbant apie numatomumo reikalavimą, jis negali reikšti, kad asmeniui turi būti suteikta galimybė numatyti, kada institucijos ims klausytis jo pokalbių, ir pagal tai koreguoti savo elgesį (žr. *Drakšas*, minėta pirmiau, § 67). Šioje byloje Teismas taip pat nustatė, kad tai, jog pareiškėjas nebuvo iš anksto informuotas apie pasiklausymą, atsvėrė Kriminalinės žvalgybos įstatymo, su kuriuo pareiškėjas galėjo susipažinti, nuostatos, nes šiame įstatyme buvo nustatytos griežtos sekimo priemonių taikymo sąlygos.

84. Dėl teisėto tikslo Teismas pastebi, kad pareiškėjas buvo įtariamasis korupcinio pobūdžio veikla, t. y. sąlygų pagerinimu ir paskatinimais nuteistiesiems, siekiant asmeninės naudos. Tokie veiksmai, dėl kurių nuteistieji galėjo būti paleisti į laisvę nepasitaisę, kėlė pavojų visuomenei (žr. šio sprendimo 21 ir 22 punktus). Šiame kontekste Teismas atkreipia dėmesį į nacionalinių teismų išvadą, kad tokia veikla, kuria buvo įtariamasis pareiškėjas, ir ši išvada nebuvo visiškai nepagrįsta (žr. šio sprendimo 31 punktą), galėjo sukelti pavojų laisvėje gyvenantiems žmonėms (žr. šio sprendimo 22 punktą). Be to, kaip pažymėjo Vilniaus apygardos administracinis teismas, pareiškėjo veiksmai diskreditavo bausmių vykdymo sistemą ir pakenkė visuomenės pasitikėjimui valstybės tarnyba (žr. šio sprendimo 39 punktą). Be to, kaip pabrėžė Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, slauto pareiškėjo sekimo metu surinktos informacijos naudojimas padėjo užtikrinti valstybės tarnybos skaidrumą ir viešumą, juo taip pat buvo siekiama užtikrinti, kad nebūtų ignoruojami statutinių institucijų tikslai (žr. šio sprendimo 43 punktą). Korupcinio pobūdžio veikų prevenciją, valstybės tarnybos skaidrumą ir viešumą tarp teisėtų tikslų paminėjo ir Konstitucinis Teismas (žr. šio sprendimo 50 ir 51 punktus). Nematydamas pagrindo nukrypti nuo vidaus teismų išvadų, Teismas mano, kad apribojimu buvo siekiama teisėto tikslo – užkirsti kelią viešosios tvarkos pažeidimams ar nusikaltimams ir apsaugoti kitų asmenų teises ir laisves, vadovaujantis Konvencijos 8 straipsnio 2 dalimi.

85. Galiausiai Teismas išnagrinės apribojimo būtinumą ir proporcingumą. Jis pažymi, kad 2015 m. birželio 30 d. Vilniaus apygardos teismas, remdamasis Generalinės prokuratūros teikimu ir Kalėjimų departamento per prokurorą šiam teismui pateikta informacija, sankcionavo pareiškėjo telefono pokalbių pasiklausymą, remdamasis informacija, kad pareiškėjas dalyvavo korupcinio pobūdžio veikose, kurios prilygo piktnaudžiavimui tarnyba (žr. šio sprendimo 6–8 punktus). Kaip matyti iš prokuroro teikimo, kurį vėliau

teismas patenkinio, iki to laiko jau buvo taikytos kitos tyrimo priemonės, tačiau jų nepakako galimai nusikalstamai veikai iširti (žr. šio sprendimo 7, 8 ir 21 punktus). Kaip vėliau paaiškino Vilniaus apygardos teismas, minėta informacija apėmė informaciją apie konkretų nuteistąjį, kuriam buvo sudarytos geresnės sąlygos pataisos namuose, taip pat paskatinimus (žr. šio sprendimo 21 punktą). Atsižvelgdamas į faktines bylos aplinkybes, Teismas yra pasirengęs pripažinti, kad Vilniaus apygardos teismas turėjo pakankamai priežasčių, pagrįstų konkrečia informacija, sankcionuoti telefono pokalbių pasiklausymo priemonę ir pratęsti jos taikymą (taip pat žr. šio sprendimo 8 punktą). Todėl Teismas negali konstatuoti, kad sankcionavimas buvo nepagrįstas arba kad sekimas buvo „bendro pobūdžio“ ar „tiriamasis“ (žr. *Klass ir kiti prieš Vokietiją*, 1978 m. rugsėjo 6 d., § 51, A serija, Nr. 28, taip pat žr. *Drakšas*, minėta pirmiau, § 56). Dėl šio paskutinio klausimo visų pirma Teismas taip pat pakartoja, kad aiškinti ir taikyti vidaus teisę pirmiausia turi nacionalinės valdžios institucijos, ypač teismai. Todėl iš esmės Teismui nedera prieštarauti Vilniaus apygardos teismo 2015 m. birželio 30 d. nutartyje išdėstyta nuomonei dėl teismo sankcionuoto pareiškėjo telefono pasiklausymo suderinamumo su Kriminalinės žvalgybos įstatymo 10 straipsniu (žr. 1998 m. kovo 25 d. sprendimą *Kopp prieš Šveicariją*, § 59, *Reports* 1998-II, ir *Drakšas*, minėta pirmiau, § 56).

86. Be to, nors pareiškėjas užsiminė, kad jo telefono pokalbių pasiklausymas buvo tiriamojo pobūdžio (žr. šio sprendimo 79 punktą), Teismas negali sutikti su šiuo teiginiu, nes, kaip paaiškino Vilniaus apygardos teismas, per kiekvieną trijų mėnesių priemonės pratęsimo laikotarpį paaiškėdavo naujų įvykių, rodančių pareiškėjo dalyvavimą neteisėtoje veikloje, ir informacija apie „naujus konkrečius įvykius“ pasitvirtino (žr. šio sprendimo 21 punktą). Pasiklausymo trukmė neviršijo Kriminalinės žvalgybos įstatyme nustatyto maksimalaus 12 mėnesių laikotarpio – į tai atkreipė dėmesį ir vidaus teismas (žr. šio sprendimo 21 punktą). Galiausiai, kaip pažymėjo Vilniaus apygardos teismas, pasiklausymas buvo proporcingas atsižvelgiant į pareiškėjo einamas pareigas – jis buvo saugomos įkalinimo įstaigos direktorius, ir tai gerokai apribojo galimybes taikyti kitas tyrimo priemones (žr. šio sprendimo 22 punktą).

87. Vertindamas šios informacijos panaudojimo nagrinėjant tarnybinę atsakomybę proporcingumą, Teismas atsižvelgia į pareiškėjo einamas įkalinimo įstaigos direktoriaus pareigas ir tiriamų veikų sunkumą, todėl neginčija Vilniaus apygardos administracinio teismo išvados, kad tai, jog pareiškėjui nebuvo pradėtas ikiteisminis tyrimas, savaime nereiškia, kad gauta informacija byloje dėl tarnybinės atsakomybės buvo panaudota neteisėtai (žr. šio sprendimo 38 punktą). Teismas taip pat pažymi, kad kriminalinės žvalgybos tyrimo metu gautos medžiagos panaudojimas nebuvo neribotas; pagal Kriminalinės žvalgybos įstatymo 19 straipsnio 3 dalį jos naudojimas buvo apribotas korupcinio pobūdžio veika (žr. šio sprendimo 47 punktą). Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas paaiškino (žr. šio

SPRENDIMAS ADOMAITIS PRIEŠ LIETUVĄ

sprendimo 39 ir 43 punktus), kodėl toks medžiagos panaudojimas buvo proporcingas siekiant užtikrinti teisėsaugos institucijų veiksmingumą ir būtinybę valstybės pareigūnams, įskaitant pareiškėją, kuris turėjo rodyti pavyzdį, taikyti aukštus drausmės ir moralės standartus. Minėtas teismas nustatė, kad tokie tarnybiniai nusižengimai, kuriuos padarė pareiškėjas, buvo nustatyti remiantis įrodymų visuma, ir pareiškėjas neginčijo per tarnybinių nusižengimų tyrimą surinktos informacijos patikimumo (žr. šio sprendimo 41 ir 42 punktus). Pareiškėjas taip pat turėjo galimybę ginčyti šios informacijos panaudojimo proporcingumą (žr. šio sprendimo 41 punktą), tokią išvadą padarė ir šis Teismas (žr. šio sprendimo 73 punktą). Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta pirmiau, Teismas konstatuoja, kad vertindami tokios informacijos panaudojimo būtinumą ir proporcingumą tiriant pareiškėjo tarnybinius nusižengimus administraciniai teismai vadovavosi Konstitucinio Teismo pateiktomis gairėmis ir užtikrino veiksmingą pareiškėjo teisių apsaugą (žr. šio sprendimo 50 ir 51 punktus). Vidaus teismai pažymėjo ir tai, kad pareiškėjo teisė į privataus gyvenimo gerbimą nebuvo neproporcingai apribota (žr. šio sprendimo 23 ir 40 punktus).

88. Galiausiai, kaip pažymėjo administracinis teismas ir kaip jau nustatė šis Teismas, pareiškėjas turėjo galimybę veiksmingai dalyvauti teismo procese, kad apskųstų šios medžiagos panaudojimo teisėtumą ir proporcingumą (žr. šio sprendimo 41 ir 73 punktus).

89. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta pirmiau, Teismas mano, kad pareiškėjo teisės į privataus gyvenimo gerbimą apribojimas gali būti laikomas būtinu ir proporcingu.

90. Todėl Konvencijos 8 straipsnis nebuvo pažeistas.

DĖL ŠIŲ PRIEŽASČIŲ TEISMAS

1. Vienbalsiai *skelbia* peticiją priimtina.
2. Vienbalsiai *nusprendžia*, kad Konvencijos 6 straipsnio 1 dalis nebuvo pažeista.
3. Šešiais balsais prieš vieną *nusprendžia*, kad Konvencijos 8 straipsnis nebuvo pažeistas.

Surašyta anglų kalba ir paskelbta raštu 2022 m. sausio 18 d., vadovaujantis Teismo reglamento 77 taisyklės 2 ir 3 dalimis.

Stanley Naismith
Kancleris

Jon Fridrik Kjølbro
Pirmininkas

SPRENDIMAS ADOMAITIS PRIEŠ LIETUVĄ

Remiantis Konvencijos 45 straipsnio 2 dalimi ir Teismo reglamento 74 taisyklės 2 dalimi, prie šio sprendimo pridedama teisėjos P. Koskelo atskiroji nuomonė.

J.F.K.
S.H.N.

TEISĖJOS P. KOSKELO IŠ DALIES PRIEŠTARAUJAMOJI NUOMONĖ

1. Deja, negaliu sutikti su daugumos padaryta išvada, kad šioje byloje nebuvo pažeistas 8 straipsnis. Manau, kad nei nacionaliniai teismai, nei Teismas pakankamai kruopščiai neįvertino pareiškėjo telefono pokalbių pasiklausymo metu surinktų duomenų panaudojimo byloje dėl jo tarnybinės atsakomybės. Atsižvelgdama į tai, kaip smarkiai tokiu pasiklausymu apribojamas privatumas, ir į susijusią piktnaudžiavimo riziką, manau, kad pasirinktas metodas kelia susirūpinimą, atsižvelgiant ir į ligšiolinę Teismo praktiką.

2. Apibendrinant esmines faktines bylos aplinkybes, pirmiausia pareiškėjui buvo pradėtas kriminalinės žvalgybos tyrimas, grindžiamas įtarimais dėl jo „korupcinio pobūdžio veikos“ bendraujant su nuteistaisiais jo vadovaujamuose pataisos namuose. Atliekant šį tyrimą buvo pakartotinai sankcionuotas jo telefono pokalbių pasiklausymas, kol baigėsi maksimalus tokios priemonės taikymo terminas (vieneri metai). Be to, atrodo, kad slaptos pasiklausymo techninės priemonės buvo įrengtos ir pareiškėjo kabinete (žr. sprendimo 9 punktą). Galiausiai kriminalinės žvalgybos tyrimas buvo nutrauktas nenustačius pakankamai nusikalstamos veikos požymių (žr. sprendimo 10 punktą). Tačiau vėliau telefono pokalbių pasiklausymo metu gauti įrašai buvo paskelbti, kad juos būtų galima toliau panaudoti tiriant „pareiškėjo drausminius ar tarnybinius nusižengimus“ (žr. sprendimo 25 punktą).

3. Pagal nacionalinę teisę toks tolesnis pasiklausymo medžiagos panaudojimas iš esmės buvo leistinas, tačiau su svarbia išlyga, kurią 2019 m. balandžio 18 d. nutarime išdėstė Konstitucinis Teismas. Remiantis šiuo nutarimu (minėtu sprendimo 50 punkte), kiekvienu atveju reikia įvertinti, ar atitinkamos informacijos panaudojimas korupcinio pobūdžio tarnybinių nusižengimų tyrimo tikslais atitinka proporcingumo principą ir ar minėtų teisėtų tikslų konkrečiu atveju nebuvo galima pasiekti kitomis mažiau ribojančiomis priemonėmis. Tačiau šiuo atveju galima suabejoti, ar toks vertinimas buvo atliktas. Atsižvelgiant į šiame sprendime nurodytus nacionalinius sprendimus, atrodo, kad nacionalinės institucijos rėmėsi tuo, kad perduodamos informacijos turinio slaptos kontrolės ir fiksavimo priemonės taikymas vykdant *kriminalinės žvalgybos* tyrimą buvo pripažintas teisėtu (žr. sprendimo 38 punktą). Tačiau to nepakanka vertinant *tolesnį* tokios medžiagos panaudojimą po kriminalinės žvalgybos tyrimo, kurio tikslais ta priemonė buvo sankcionuota.

4. Pokalbių telefonu ir (arba) kitomis ryšių priemonėmis pasiklausymas ir tokių pokalbių turinio kontrolė yra Konvencijos 8 straipsniu saugomas teisės itin ribojanti priemonė. Nors nėra abejonių, kad tokios perduodamos informacijos turinio slaptos kontrolės ir fiksavimo priemonės gali būti

būtinoms ir pateisinamos tiriant sunkius nusikaltimus, bet koks tolesnis tokių pokalbių įrašų panaudojimas ne tais tikslais, kuriems tos priemonės buvo sankcionuotos, kelia atskirų klausimų 8 straipsnio reikalavimų požiūriu.

5. Teismas pripažino, kad telefono pokalbių pasiklausymas ir kitokia slapta kontrolė ir fiksavimas yra rimtas privataus gyvenimo ir susižinojimo apribojimas, kuris turi būti grindžiamas itin tiksliai suformuluotu „įstatymu“, be kita ko, atsižvelgiant ir į kylančią piktnaudžiavimo riziką. Būtinoms aiškios ir išsamios taisyklės šiuo klausimu, ypač turint galvoje, kad naudojamos technologijos nuolat tobulėja (žr., pavyzdžiui, *Amann prieš Šveicariją* [DK], Nr. 27798/95, § 56, ECHR 2000-I, ir *Uzun prieš Vokietiją*, Nr. 35623/05, § 61, ECHR 2010, ir tolesnes nuorodas). Todėl Teismas savo praktikoje dėl perduodamos informacijos turinio slaptos kontrolės ir fiksavimo atliekant baudžiamąjį tyrimą jau seniai nustatė tam tikrus minimalius reikalavimus, kurie turi būti įtvirtinti įstatyme, kad būtų išvengta piktnaudžiavimo įgaliojimais. Reikalaujama nustatyti asmenų, kurių telefono pokalbių gali būti klausomasi remiantis teismo nutartimi, kategorijas, nusikalstamų veikų, dėl kurių gali būti priimta tokia nutartis, pobūdį, telefono pokalbių pasiklausymo trukmės ribas, įrašytų pokalbių santraukų rengimo tvarką, atsargumo priemones, kurių reikia imtis, kad įrašai būtų perduoti nepažeisti ir visos apimties, kad juos galėtų patikrinti teisėjas ir gynėjai, taip pat aplinkybes, kuriomis įrašai gali arba turi būti ištrinti arba juostos sunaikintos, ypač tais atvejais, kai kaltinamąjį išteisina tyrimą atliekantis teisėjas arba teismas priima išteisinamąjį nuosprendį (žr. *Valenzuela Contreras prieš Ispaniją*, 1998 m. liepos 30 d., § 46, *Reports of Judgments and Decisions* 1998-V).

6. Atsižvelgiant į šias aplinkybes ir šiuolaikinius asmens duomenų apsaugos principus apskritai, atrodo aišku, kad konkrečiai reikia įvertinti ir apsaugos priemones, susijusias su tolesniu gautos informacijos atskleidimu ir naudojimu *kitais*, ne kriminalinės žvalgybos tyrimo, tikslais. Iš tiesų, Teismas yra ne kartą nusprendęs, kad vidaus teisėje turi būti numatytos tinkamos apsaugos priemonės, užkertančios kelią bet kokiam asmens duomenų naudojimui, kuris gali būti nesuderinamas su 8 straipsnio garantijomis (žr. *S. ir Marper prieš Jungtinę Karalystę* [DK], Nr. 30562/04 ir 30566/04, § 103, ECHR 2008). Mano nuomone, neabejotina, kad šis reikalavimas taikomas ir atskleidžiant asmens pokalbių su kitais asmenimis turinį. Šiomis aplinkybėmis kyla ir poreikis užtikrinti pakankamas apsaugos nuo piktnaudžiavimo rizikos, būdingos bet kokiai slapto sekimo sistemai, priemones (plg. *Association for European Integration and Human Rights ir Ekimdzhiiev prieš Bulgariją*, Nr. 62540/00, § 93, 2007 m. birželio 28 d.).

7. Todėl nepakanka, kad 8 straipsnio reikalavimus atitiktų tik pirminė perduodamos informacijos turinio slapta kontrolė ir fiksavimas baudžiamojo tyrimo tikslais ir jų duomenų panaudojimas šį tyrimą vykdant. Bet koks

tolesnis tokios informacijos atskleidimas ir naudojimas taip pat turi atitikti teisėtumo, būtinumo ir proporcingumo kriterijus.

8. Nesunku suprasti, kad aplinkybės, panašios į šios bylos faktines aplinkybes, gali būti pavyzdys, kaip svarbu šiuo atžvilgiu laikytis pakankamai griežto požiūrio. Jeigu asmens perduodamos informacijos turinio slapta kontrolė ir fiksavimas buvo sankcionuoti remiantis įtarimu dėl nusikalstamos veikos, tačiau nenustatyta nusikalstamos veikos požymių, nors slapta kontrolė ir fiksavimas truko visus metus (maksimalų laikotarpį), tokiu būdu gautos informacijos perdavimas ne baudžiamajam procesui gali kelti pagrįstų klausimų dėl galimo teisės aktų reikalavimų nesilaikymo. Bet kokiu atveju, jeigu pasiklausymo metu surinkti duomenys naudojami tikslais, kurie patys savaime negalėjo būti pagrindas sankcionuoti tokias tyrimo priemones, akivaizdžiai teisėje būtina nustatyti specialias apsaugos priemones ir veiksmingai jas taikyti praktikoje.

9. Iš tiesų, kaip jau minėta, Konstitucinis Teismas pripažino, kad būtina atskirai įvertinti tokio tolesnio slaptai kontroliuotų ir fiksuotų pokalbių panaudojimo būtinumą ir proporcingumą. Tačiau, remdamasi nacionalinių sprendimų motyvais, nesu įsitikinusi, kad šiuo atveju toks vertinimas iš tikrųjų buvo tinkamai atliktas. Visų pirma, įtarimai pareiškėjui dėl nusikalstamos veikos buvo susiję su jo tariamais ryšiais su nuteistaisiais, o byla dėl tarnybinės atsakomybės buvo susijusi su kitokio pobūdžio dalykais, būtent su įstaigos įdarbinimo ar skatinimo procedūromis, kelių mobiliųjų telefonų įsigijimu pataisos namų vardu ir tarnybinio automobilio naudojimu (žr. sprendimo 27 ir 28 punktus). Sunku įžvelgti, kaip tokių pataisos namų administracijos nusižengimų tyrimas galėjo pagrįstai priklausyti nuo informacijos, gautos pasiklausant pareiškėjo telefono pokalbių.

10. Mano nuomone, nacionalinės valdžios institucijos nepateikė tinkamų ir pakankamų motyvų, kurių turėtų būti reikalaujama, kai siekiama paaiškinti ir pagrįsti pasiklausymo metu surinktos informacijos atskleidimo ir naudojimo tyrimui dėl tarnybinės atsakomybės būtinumą ir proporcingumą. Todėl manau, kad šiuo atžvilgiu 8 straipsnis buvo pažeistas.